

Kvartalsrapport

KLP KONSERN
4. KVARTAL 2020

Innhold

KLP KONSERN

RAPPORT FJERDE KVARTAL 2020	4
RESULTAT	9
BALANSE	10
EGENKAPITALOPPSTILLING	11
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	12
NOTER TIL REGNSKAPET	13
— Note 1 Regnskapsprinsipper og -estimer	13
— Note 2 Segmentinformasjon	14
— Note 3 Premieinntekter for egen regning	18
— Note 4 Andre inntekter	18
— Note 5 Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån	18
— Note 6 Driftskostnader	19
— Note 7 Andre kostnader	19
— Note 8 Investerings eiendom	19
— Note 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser	20
— Note 10 Innlån	25
— Note 11 Virkelig verdi hierarki	27
— Note 12 Likviditetsrisiko	31
— Note 13 Renterisiko	32
— Note 14 Kreditrisiko	34
— Note 15 Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	37
— Note 16 Annen kortsiktig gjeld	37
— Note 17 Kapitalkrav	38
— Note 18 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør	39
— Note 19 Pensjonsforpliktelser	40
— Note 20 Tap ved salg av virksomhet	41
— Nøkkeltall - akkumulert	42

Innhold

BÆREKRAFTSREGNSKAP

KVARTALSREGNSKAP	45
BÆREKRAFTSREGNSKAP	46
NOTER TIL BÆREKRAFTSREGNSKAPET	48

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

KVARTALSREGNSKAP	53
RESULTATREGNSKAP	54
BALANSE	55
EGENKAPITALOPPSTILLING	57
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	58
NOTER TIL REGNSKAPET	59
— Note 1 Regnskapsprinsipper og -estimater	59
— Note 2 Verdiendring eiendomsinvesteringer	60
— Note 3 Premieinntekter for egen regning	60
— Note 4 Erstatninger	60
— Note 5 Forsikringsrelaterte driftskostnader	60
— Note 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser	61
— Note 7 Virkelig verdi hierarki	65
— Note 8 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør	71
— Note 9 Forpliktelser	72
— Note 10 Kapitalkrav	73
— Note 11 Leieavtaler	74
— Note 12 Pensjonsforpliktelser	74
— Note 13 Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	75
— Note 14 Salg av datterforetak	75
— Note 15 Premiereserve	75

Rapport fjerde kvartal 2020

STERK AVKASTNING FRA AKSJEINVESTERINGER I FJERDE KVARTAL

- Verdijustert avkastning etter fjerde kvartal 2020 ble 4,2 prosent, mens bokført avkastning endte på 4,8 prosent.
- Avkastningsoverskudd i fjerde kvartal på 6,2 milliarder kroner, 13,0 milliarder kroner for året.
- Avkastning for aksjer og alternative investeringer ble 7,4 prosent siste kvartal.
- Konsernets forvaltningskapital passerte 800 milliarder kroner
- Godt resultatbidrag fra datterforetakene.

KLP – ET KUNDEEIET KONSERN

KLP-konsernet består av følgende foretak: Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og datterforetakene KLP Banken, KLP Skadeforsikring, KLP Kapitalforvaltning, KLP Forsikringservice og KLP Eiendom.

Konsernet hadde ved utgangen av fjerde kvartal 2020 en forvaltningskapital på 807,2 milliarder kroner, en økning på 44,4 milliarder kroner i 2020.

Konsernets totalresultat er på 128 millioner kroner (557)¹ i fjerde kvartal, og 1,0 milliarder kroner (2,2) i hele 2020.

Kommunal Landspensjonskasse

Pensjonsordninger innenfor offentlig sektor tilbys og administreres av konsernets morselskap Kommunal Landspensjonskasse. Av KLPs forvaltningskapital på 652,3 milliarder kroner, er 594,7 knyttet til forsikringsforpliktelse i offentlig tjenestepensjon.

RESULTAT FJERDE KVARTAL 2020

Avkastningsresultat

KLP oppnådde et avkastningsresultat, avkastning ut over det foretaket har garantert til sine kunder, på 12,4 milliarder kroner (10,9) for året. Verdijustert avkastning på kollektivporteføljen ble 4,2 prosent, mens bokført avkastning ble 4,8 prosent for året.

Risikoresultat

Risikohendelsene i bestanden er innenfor forventninger gjennom året og vil variere fra kvartal til kvartal. Resultatet utgjorde minus 1,1 milliarder kroner i fjerde kvartal og minus 398 millioner kroner for året. Underskuddet kommer som følge av at pensjonsordningen for lukkede avtaler ikke har tilstrekkelig overskudd til å dekke reservebehovet.

Administrasjonsresultat

Foretakets administrasjonsresultat viser et overskudd på 171 millioner kroner (247) for året, 16 millioner kroner lavere enn etter tredje kvartal. Forsikringsrelaterte driftskostnader utgjør 1,2 milliarder kroner (1,1) for året.

Samlet resultat

Samlet resultat til foretaket er på 1,0 milliarder kroner (1,8 milliarder) for året. Kunderresultatet er 12,4 milliarder kroner (10,9) for året. Posten «andre resultatelementer» på minus 63 millioner kroner består av blant annet estimatavvik på pensjonsforpliktelser egne ansatte. Forpliktelsen har økt som følge av fallende rentenivå i 2020.

MILLIONER KRONER	Kunder	Selskap	Sum
Avkastningsresultat	12 350	260	12 610
Risikoresultat		-398	-398
Rentegarantipremie		494	494
Administrasjonsresultat		171	171
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen og andre inntekter/kostnader i ikke-teknisk regnskap		762	762
Skatt		-198	-198
Andre resultatelementer		-63	-63
Resultat etter 4. kvartal 2020	12 350	1 028	13 378
Resultat etter 4. kvartal 2019	10 909	2 252	13 161

Finansiell soliditet og kapitalforhold

Forvaltningskapitalen i KLP har økt med 30,8 milliarder kroner i år og utgjør 652,3 milliarder kroner. Premiereserven ble i samme periode redusert med 3,2 milliarder kroner til 456,1 milliarder kroner.

Kursreguleringsfondet har blitt redusert med 623 millioner kroner gjennom 2020 og utgjør 55,1 milliarder kroner ved år slutt.

Uten bruk av overgangsregler er foretakets solvenskapitaldekning (SCR) på 278 prosent. Ved å hensynta overgangsordningen for tekniske avsetninger, blir kapitaldekningen 354 prosent. KLP har et mål om at kapitaldekningen skal ligge over 150 prosent uten bruk av overgangsregler. Soliditeten ligger godt over dette målet og bekrefter foretakets sterke soliditet.

¹ Tall i parentes angir verdi for tilsvarende periode i 2019

Nøkkeltall

PROSENT	Per 31.12.2020	Per 31.12.2019
Bokført avkastning *	4,8	4,5
Verdijustert avkastning *	4,2	8,5
Verdijustert inkl. merverdier i hold-til-forfall og utlån *	5,5	8,8
Kapitaldekning Solvens II	278	278
Kapitaldekning Solvens II med overgangsregler	354	319

* Avkastningstallene gjelder kollektivporteføljen

Premieinntekter

Premieinntektene eksklusive mottatt premiereserve ved tilflytting, utgjør 34,3 milliarder kroner (40,2) ved utgangen av fjerde kvartal.

Erstatninger

Utbetalte pensjoner og andre erstatninger, eksklusive avgitt premiereserve ved fraflytting utgjorde 20,7 milliarder kroner (19,9) for året.

FORVALTNING AV KOLLEKTIVPORTEFØLJEN

Eiendelene i kollektivporteføljen utgjorde 604,8 milliarder kroner (575,0) og var investert som vist nedenfor:

EIEDELER	Per 31.12.2020		Per 31.12.2019	
	Andel	Avkastning	Andel	Avkastning
Alle tall i prosent				
Aksjer	24,2 %	6,3 %	25,9 %	21,5 %
Omløpsobligasjoner	16,9 %	6,5 %	15,0 %	7,9 %
Anleggs-/HTF-obligasjoner	28,9 %	3,5 %	29,1 %	3,6 %
Utlån	12,9 %	2,1 %	12,5 %	2,4 %
Eiendom	13,3 %	6,8 %	12,4 %	6,7 %
Andre finansielle eiendeler	3,9 %	1,5 %	5,2 %	1,9 %

Aksjer

Samlet eksponering i aksjer og alternative investeringer, inkludert aksjederivater, var 24,2 prosent ved utgangen av fjerde kvartal. Samlet avkastning for aksjer og alternative investeringer ble 7,4 prosent i kvartalet, og 6,3 prosent for hele året. Avkastningen for KLPs globale aksjer var 8,8 prosent for året, mens KLPs norske aksjeforfølje hadde en avkastning på 5,1 prosent for året.

Omløpsobligasjoner og pengemarked

Omløpsobligasjoner utgjorde 16,9 prosent, mens pengemarkedsinstrumenter utgjorde 3,9 prosent av eiendelene i kollektivporteføljen ved utgangen av året. Både norske, europeiske og amerikanske statsrenter steg noe gjennom kvartalet. KLPs globale statsobligasjonsindeks fikk en

valutasikret avkastning på 0,1 prosent i kvartalet, mens avkastningen på den norske statsobligasjonsindeksen var minus 1,5 prosent. De globale kredittmarginene falt noe gjennom kvartalet. Kvartalsavkastningen for KLPs globale kredittobligasjonsindeks ble 2,5 prosent som følge av lavere kredittpåslag.

Samlet oppnådde omløpsobligasjoner en avkastning på 1,1 prosent i fjerde kvartal, og 6,5 prosent for hele året. Pengemarkedsavkastningen var 0,2 prosent i kvartalet og 1,5 prosent for året.

Anleggsobligasjoner

Investering i anleggs- og hold-til-forfall-obligasjoner utgjorde 28,9 prosent av kollektivporteføljen per 31.12.2020. Ikke-regnskapsførte merverdier i kollektivporteføljen utgjorde 13,6 milliarder kroner per 31.12.2020. Porteføljen er godt diversifisert, og består av papirer utstedt av låntakere med høy kredittverdighet. Avkastning målt til amortisert kost var 0,8 prosent i fjerde kvartal og 3,5 prosent for året.

Eiendom

Eiendomsinvesteringer, inkludert norske og internasjonale eiendomsfond, utgjorde 13,3 prosent av kollektivporteføljen. Eiendomsverdiene i kollektivporteføljen er skrevet opp med 2,5 milliarder kroner i 2020. Kollektivporteføljes eiendomsinvesteringer oppnådde en avkastning på 6,8 prosent i 2020.

Utlån

Utlån i kollektivporteføljen utgjør 77,1 milliarder kroner. Dette er fordelt med 62,2 milliarder kroner i utlån til offentlig sektor, 4,5 milliarder til lån med statsgaranti, 3,2 milliarder kroner i pantesikrede boliglån og resterende 7,2 milliarder til andre lån med pant. Utlånsporteføljen er kjennetegnet av høy kvalitet, uten tap på kommunelån og meget beskjedne avsetninger til tap på boliglån. Ikke-regnskapsførte merverdier i utlånsporteføljen (fastrentelån) utgjorde 1,3 milliarder kroner per 31.12.2020. Avkastning for året var 2,1 prosent.

Avkastning på selskapsporteføljen

Selskapsporteføljen omfatter plassering av egenkapital og ansvarlige lån/fonds-obligasjoner.

Selskapsporteføljen forvaltes med en langsiktig investeringshorisont med moderat risiko, og med en målsetting om stabil avkastning. Investeringene i selskapsporteføljen oppnådde en avkastning på 3,1 prosent i 2020.

Markedsforhold pensjon

KLP har en stabil underliggende vekst i premiereserven. Kommune- og regionreformen som ble innført 01.01.2020 har så langt kun moderat effekt på KLPs kundemasse. Det meste av flytting i 2020 skyldtes denne reformen, og summerte seg til en tilflytting på 2,8 milliarder kroner og en fraflytting på 7,7 milliarder kroner.

I 2020 har Storebrand kommet inn i markedet for forsikret løsning i offentlig tjenestepensjon. Vestland fylkeskommune og flere lukkede avtaler flytter dit. Foreløpig ser det ut til å bli

en fraflytting 01.01.2021 på 8,4 milliarder kroner. Det har ikke vært noen tilflytting til KLP ved årsskiftet 2020/2021.

Andre forhold

01.01.2020 ble avsatt premiereserve for alle medlemmer født 1954 og senere, regnet om som følge av de nye samordningsreglene som ble vedtatt i 2018. I tillegg ble det foretatt en omregning i forbindelse med endringer i regelverket for offentlig tjenestepensjon gjeldende fra 01.01.2020.

Oslo byfogdembete ga ikke KLP medhold i begjæring om midlertidig forføyning i anbudet til Vestland fylkeskommune. KLP tar kjennelsen til etterretning, og mener forøvrig at det kom fram i retten at KLP hadde det billigste tilbudet og den beste kvaliteten. I dommen konkluderes det med at Vestland fylkeskommune hadde anledning til å sette prosentsatsen for alternativ avkastning på egenkapital etter at tilbudene ble åpnet. Når det gjelder nivået på satsen, legges det til at fylkeskommunen har et skjønn for å sette nivået, som Vestland fylkeskommune hadde satt til 7,2 prosent. Dette var KLPs hovedankepunkt. KLPs mål med klage- og senere rettsprosessen, har vært å sikre at konkurranse skjer på like og riktige vilkår.

Ansatte i KLP og datterforetakene har siden 13. mars 2020 i all hovedsak jobbet hjemmefra. Operasjonelt har dette fungert godt og det er ikke meldt om spesielle utfordringer knyttet til normal drift.

Det er foreløpig for tidlig å si hvorledes Covid-19 og pandemisituasjonen vil påvirke uttak av uførepensjon i KLPs medlemsmasse over tid. Erfaringsdata til og med 2019 tilsier at vi har marginer i beregningsgrunlaget for uførhet. Som følge av usikkerheten rundt uførheten fremover, beholdes det meste av disse marginene inntil videre.

DATTERFORETAKENES FORRETNINGSOMRÅDER

Skadeforsikring

Covid-19 fikk for året en større effekt på foretakets drift enn på de forsikringstekniske resultatene. Det var særlig krav innen reiseforsikring som økte. For året ble det meldt 6 800 skader, med et samlet krav på 27 millioner kroner, mot 4 500 skader og 25 millioner kroner for 2019. Som følge av generelt lavere reiseaktivitet i 2020 hadde reiselivsbransjen likevel bedre skaderesultat enn i et normalår. Kvikkleireraset i Gjerdrum 30. desember rammet selskapet på lik linje med de andre forsikringsselskapene i Norge. Raset er definert som en naturskade, og den norske naturskadepoolen har foreløpig anslått de totale skadene til 900 millioner kroner.

Resultatet før skatt ble 220,0 millioner kroner (165,6). Forsikringsresultatet (premie minus erstatninger) for hendelser inntruffet i 2020 var 276 millioner kroner, en økning fra 108 millioner kroner i 2019. Resultatforbedringen skyldes en generell prisjustering samt at foretaket ikke har vært eksponert for det samme antall store skader som i 2019. Det er i 2020

registrert tre skader over 25 millioner kroner, med skadeanslag på 107 millioner kroner, hvorav den ene er en naturskade.

Bestandspremien var ved utgangen av fjerde kvartal 1 802 millioner kroner, en økning på 196 millioner kroner fra 2019. Innen enkelte områder er lønnsomheten svak, men foretaket konstaterer at det generelle premienivået er økende. Forfalt premie økte med 12,2 prosent, tilsvarende 195 millioner kroner, sammenlignet med 2019. Det er fortsatt høyest vekst innen personmarkedet og høy medlemsandel blant personmarkeds-kundene.

Det forsikringstekniske resultatet for inneværende årgang var 276 millioner kroner (108). Ingen enkeltskader over 10 millioner kroner ble meldt i kvartalet, men raset i Gjerdrum er kostnadsberegnet til 47 millioner kroner, hvorav reassuransen vil dekke 15 millioner kroner. Avviklingen av tidligere skadeårganger er fortsatt positiv, og det ble i 2020 inntektsført 117 millioner kroner, tilsvarende 6,4 prosent av reservene ved inngangen av året.

Nøkkeltall for foretaket

PER FJERDE KVARTAL	2020	2019
Skadeprosent	83,0	90,5
Kostnadsprosent	17,6	18,5
Totalkostnadsprosent	100,7	109,0

Netto finansinntekt var 228,2 millioner kroner (295,2) i 2020, tilsvarende avkastning på 5,0 prosent (6,7). Avkastning fjerde kvartal isolert var 124,8 millioner kroner (62,3), tilsvarende 2,7 prosent (1,4).

Aksjeporteføljen hadde avkastning på 10,2 prosent, med 9,2 prosent i fjerde kvartal isolert. Også foretakets investeringer i rentebærende fond har hatt en tilfredsstillende avkastning, med avkastning på 4,8 prosent for året, mens anleggsobligasjoner hadde avkastning på 3,2 prosent.

Foretaket har to eiendomsinvesteringer, hvor andelen i et kjøpesenter ble nedskrevet, mens kontorbyggene ble oppskrevet. Netto effekt var en oppskrivning på 6 millioner kroner. Porteføljen ga en avkastning på 5,2 prosent for året. Nedskrivningen vurderes som en direkte effekt av Covid-19.

Foretakets økonomiske stilling er god, med solvenskapitaldekning (SCR) på 237 prosent (240) per 31.12.2020.

Kapital- og fondsforvaltning

KLP Kapitalforvaltning utfører verdipapirforvaltningen i KLP-konsernet. Totalt ble det forvaltet 597 milliarder kroner ved utgangen av fjerde kvartal, hvorav 103 milliarder kroner kommer fra eksterne kunder. Hoveddelen av midlene er forvaltet på vegne av KLP og datterforetakene.

Netto tegning i KLP-fondene var negativ med 7 milliarder kroner i fjerde kvartal. Eksterne kunder hadde en positiv netto nyttegning på 2,4 milliarder kroner i kvartalet.

KLP Kapitalforvaltning hadde et resultat før skatt på 5,3 millioner kroner i fjerde kvartal og 30,9 millioner kroner for året.

Bank

KLP Banken-konsernet finansierer boliglån og annen kreditt til personkunder (personmarkedet) samt lån til kommuner, fylkeskommuner og selskaper som utfører offentlige oppgaver (offentlig marked). Utlånsvirksomheten finansieres med innskudd fra personer og bedrifter, innlån i verdipapirmarkedet og egenkapital. Banken forvalter også utlån finansiert av pensjonsmidler i KLP.

Da KLP Banken AS ble etablert i 2009 var det etter dagjeldende lovgivning krav om et holdingselskap mellom forsikring og bank i blandet finanskonsern hvis forsikring eller bank var konsernspiss. KLP Bankholding AS ble derfor etablert som et slikt mellomliggende holdingselskap. For KLP var det ønskelig å forenkle sin konsernstruktur og dermed unngå unødvendig ressursbruk. Da lovgivningen åpnet for dette, ble KLP Bankholding AS høsten 2020 innfusjonert i KLP Banken AS. KLP Banken AS er nå direkte eid av KLP. KLP Banken-konsernet hadde per 31.12 utlån til kunder på 38,2 milliarder kroner (34,9). Fordelingen mellom personmarkedet og offentlig marked var henholdsvis 20,5 og 17,7 milliarder kroner (18,3 og 16,5).

KLP Banken forvalter for KLP 3,2 milliarder kroner (3,2) i boliglån og 73,9 milliarder kroner (67,6) i lån til offentlige låntakere og annen virksomhet.

Personmarkedet i KLP Banken hadde også i 2020 en sterk vekst i boliglån med 2,2 milliarder kroner (2,1). Veksten er på linje med 2019. Det viser at selv i urolige tider treffer bankens boliglansprodukter godt hos målgruppen medlemmer av pensjonsordningene i KLP. Spesielt målgruppen unge låntakere har stått for en stor del av veksten.

KLP Bankens utlånsvolum i offentlig marked har økt med 1,2 milliarder kroner i 2020. Lån til offentlige låntakere som forvaltes for KLP er økt med 7,1 milliarder kroner (5,9). KLP økte sine utlånsrammer med 5 milliarder kroner da pandemien rammet. KLP Banken kunne dermed bidra med fortsatt konkurransedyktige betingelser overfor offentlige låntakere som med bekymring så at mulighetene til nye lån og refinansiering i utlånsmarkedene ble sterkt redusert.

Markedsuroen som følge av pandemien påvirket bankens utlånsmarginer negativt i andre kvartal, men dette er normalisert i annet halvår. Bankens driftsinntekter i form av netto renteinntekter ved utløpet av fjerde kvartal ble 328,6 millioner kroner (292,9).

KLP Bankens portefølje av likviditets-plasseringer i form av rentebærende verdipapirer utgjør 3,1 milliarder kroner (3,1). På grunn av uroen i rentemarkedene har denne porteføljen vist sterkt varierende markedsverdi. Netto resultateffekt av verdiendringer i 2020 har gitt en regnskapsført verdiøkning på 14,8 millioner kroner (-1,2).

KLP Banken konsernets fremmedfinansiering består av innskudd og obligasjoner. Per 31.12.2020 utgjorde innskudd fra personer og bedrifter 11,8 milliarder kroner (11,5) og gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer 25,8 milliarder kroner (25,8). Av verdipapirgjelden utgjorde obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) utstedt av KLP Kommunekreditt AS 17,5 milliarder kroner (17,4) og av KLP Boligkreditt 10,6 milliarder kroner (7,0). Alle OMF-utstedelser har oppnådd AAA rating. Verdipapirgjelden i KLP Banken utgjør 0,8 milliarder kroner (1,4).

I 2020 har KLP Banken AS benyttet den utvidede adgangen til å ta opp F-lån i Norges Bank. Dette utgjør ved utløpet av fjerde kvartal 2,5 milliarder kroner. Låneopptaket er sikret ved deponering av verdipapirer for et tilsvarende beløp.

Per fjerde kvartal utgjør tap og tapsavsetninger minus 4,3 millioner kroner i personmarkedet (-6,6). Dette gjelder i hovedsak tap på kredittkort. Bankens avsetninger for fremtidige tap økte i første del av pandemien, men er senere tilbake på tidligere nivå. Realiserte tap er redusert. Det er heller ikke i 2020 konstatert tap på lån til offentlig marked.

KLP Banken-konsern oppnådde ved utløpet av fjerde kvartal et driftsresultat før skatt på 136,8 millioner kroner (102,3). Områdefordelt resultat gir 101,5 millioner kroner (75,6) i personmarkedet og 35,2 millioner kroner (26,7) i offentlig marked.

SAMFUNNSANSVAR

I oktober var KLP en av talerne på TEDxSkift Countdown i Oslo, hvor temaet var hvorfor og hvordan KLPs investeringer i fornybar energi i utviklingsland gjennom «blended finance» er en viktig klimaløsning. TEDx Countdown er et globalt initiativ som tar sikte på å løfte frem og fremskynde løsninger på klimautfordringene, hvor Skift er en av partnerne i Norge. Det er også en faktisk «countdown», eller en nedtelling, til klimatoppmøtet COP26 som arrangeres i Glasgow i 2021. Ønsket er å få satt ambisiøse mål og å få i gang en global dialog om klimaløsninger frem mot klimatoppmøtet i 2021.

KLP Banken utstedte grønne lån for til sammen 284 millioner kroner i fjerde kvartal. Totalt for året ga det en markedsandel på rett i overkant av 56 prosent for grønne lån til kommuner, fylkeskommuner og offentlig relaterte bedrifter.

Det er kontinuerlig fokus på ESG i oppfølging og dialog med selskaper som KLP er investert. KLP har også vært innleder på flere webinarer med temaer knyttet til eierskapsutøvelse og ansvarlige investeringer.

KLP Skadeforsikring har videreført det viktige arbeidet med skadeforebygging hos våre kunder, fortsatt med særlig oppmerksomhet på utfordringene knyttet til brann i kommunale utleieboliger. Det har blitt gjennomført flere digitale webinarer med innhold vinklet mot de ulike yrkesgruppene i kommunene, men hovedfokuset har vært å redusere risikoen for dødsbranner.

I desember var KLP Skadeforsikring med på å dele ut IK-bygg prisen, sammen med Norsk Kommunalteknisk Forening og DiBK. Syv kommuner og en driftstekniker fikk tildelt pris for å ha utmerket seg ved å jobbe systematisk med HMS-arbeid i bygningsmassen sin.

I KLPs arbeidsmiljønettverk har det blitt gjennomført flere digitale samlinger, og det ble avholdt digitalt HMS-nettverk

for kommuner i Nordland. Temaet var sykefraværsoppfølging. KLP har også arrangert digital fagdag om forebygging av vold og trusler på arbeidsplassen, og utarbeidet en e-læring om samme tema som er gjort tilgjengelig på KLPs nettsider.

FREMTIDSUTSIKTER OG HENDELSER ETTER KVARTALET

Samfunnet er fortsatt preget av strenge smittevernstiltak i forbindelse med Covid-19. Sosial distanse vil prege samfunnet fremover og å jobbe hjemmefra vil også være en del av driften i KLP også i tiden som kommer. Det er viktig at KLP er oppmerksom på hvordan dette kan prege menneskene i KLP på godt og vondt.

Økonomien globalt er også påvirket av pandemien. Med usikkerhet rundt samfunnsutviklingen generelt og den økonomiske utviklingen spesielt, forventer foretaket fortsatt at dette vil kunne påvirke de finansielle markedene negativt. KLP har høy beredskap og god soliditet for å kunne håndtere slike svingninger.

Oslo, 18. februar 2021

Styret i Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap

Egil Johansen
Leder

Jenny Følling
Nestleder

Cathrine M. Lofthus Medhus

Karianne Melleby

Odd Haldgeir Larsen

Øivind Brevik

Susanne Torp-Hansen
Valgt av og blant de ansatte

Freddy Larsen
Valgt av og blant de ansatte

Resultat

KLP KONSERN

NOTE	MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4. kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
3	Premieinntekter for egen regning	8 422	8 695	38 955	42 716
	Netto avkastning fra finansielle eiendeler	3 409	4 246	14 793	16 301
	Netto renteinntekter bank	91	84	329	294
	Realiserte og urealiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter	18 748	9 817	15 331	42 247
8	Netto inntekter fra investeringseiendommer	3 464	1 312	5 080	4 314
4	Andre inntekter	160	- 73	1 136	762
	Sum netto inntekter	34 294	24 080	75 625	106 634
	Erstatninger for egen regning	- 5 707	- 5 468	-29 780	-21 616
	Endring i forsikringsmessige avsetninger	- 5 674	- 5 675	-19 000	-29 954
5	Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån	309	84	-478	-372
6	Driftskostnader	- 541	- 604	-1 888	-1 892
20	Tap ved salg av virksomhet	- 4	0	-183	0
7	Andre kostnader	- 337	- 307	-1 258	-1 145
	Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond	- 8 043	- 4 584	-11 074	-14 736
	Sum kostnader	-19 997	-16 553	-63 662	-69 715
	Driftsresultat	14 297	7 527	11 963	36 919
	Til(-) / fra(+) kursreguleringsfond i livsforsikring	- 7 741	- 1 180	245	-22 277
	Til(-) / fra(+) tilleggsavsetning og bufferavsetning i livsforsikring	- 8 239	- 8 067	-7 749	-8 052
	Midler tilført forsikringskundene i livsforsikring	1 657	2 395	-2 803	-3 398
	Resultat før skatt	-25	674	1 657	3 193
	Skattekostnad ¹	- 166	- 272	-847	- 1 201
	Resultat	-191	402	810	1 992
19	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger				
	- ytelser til ansatte	217	211	-88	151
	Justering av forsikringsforpliktelsene	- 21	- 21	12	- 16
	Skatt på poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	- 64	- 47	12	- 34
	Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	132	142	-63	101
	Revaluering eiendommer til bruk i egen virksomhet	250	17	392	209
8	Valutaomregning utenlandske datterforetak	- 818	190	1 778	- 353
	Justering av forsikringsforpliktelsene	818	- 190	-1 778	353
	Skatt på poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet	- 62	- 4	-98	- 52
	Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt	187	13	294	157
	Sum utvidet resultat	319	155	231	258
	Totalresultat	128	557	1 041	2 249
	¹ Andelseieres andel av skattekostnad i konsoliderte verdipapirfond.	- 62	- 56	-255	- 236

Balanse

KLP KONSERN

NOTE	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
	Utsatt skattefordel	61	62
	Andre immaterielle eiendeler	684	460
	Varige driftsmidler	2 557	2 072
	Investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	4 240	3 062
8,11	Investeringseiendom	81 485	74 545
9,14	Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall	28 986	29 701
9,14	Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer	154 180	150 580
9,11,14	Utlån kommuner, bedrifter og personkunder til virkelig verdi over resultat	589	602
9,14	Utlån kommuner, bedrifter og personkunder til amortisert kost	115 071	105 727
9,11,14	Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi over resultat	193 814	170 810
9,11	Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultat	204 982	206 949
9,11,14	Finansielle derivater	11 561	7 582
9	Fordringer	6 179	2 484
9	Eiendeler i innskuddsbasert livsforsikring	0	4 906
14	Kontanter og bankinnskudd	2 772	3 194
	SUM EIENDELER	807 161	762 737
	Innskutt egenkapital	18 197	16 540
	Opptjent egenkapital	21 225	20 799
	SUM EGENKAPITAL	39 422	37 339
9,10	Fondsobligasjonslån	1 764	1 738
9,10	Ansvarlig lån	3 135	6 012
19	Pensjonsforpliktelser	934	790
15	Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	595 068	567 883
9,15	Avsetninger i innskuddsbasert livsforsikring	0	4 906
	Premie-, erstatnings-, og sikkerhetsfondsavsetning i skadeforsikring	2 729	2 604
9,10	Utstedte obligasjonslån med fortrinnsrett	24 997	24 415
9,10	Gjeld til kredittinstitusjoner	14 216	8 199
9,10	Gjeld til og innskudd fra kunder	11 781	11 487
9,11	Finansielle derivater	789	856
	Utsatt skatt	1 419	1 247
16	Annen kortsiktig gjeld	6 859	6 298
	Andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond	104 050	88 963
	SUM GJELD	767 739	725 398
	SUM EGENKAPITAL OG GJELD	807 161	762 737
	Betingede forpliktelser	27 659	23 344

Egenkapitaloppstilling

KLP KONSERN

2020 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2020	16 540	20 799	37 339
Resultat	614	195	810
Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet		-63	-63
Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt		294	294
Sum utvidet resultat		231	231
Sum totalresultat	614	426	1 041
Netto innbetalt egenkapitaltilskudd	1 043		1 043
Sum transaksjoner med eierne	1 043		1 043
Egenkapital 31.12.2020	18 197	21 225	39 422

2019 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2019	14 554	19 303	33 857
Resultat	754	1 238	1 992
Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet		101	101
Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt		157	157
Sum utvidet resultat		258	258
Sum totalresultat	754	1 496	2 249
Netto innbetalt egenkapitaltilskudd	1 232		1 232
Sum transaksjoner med eierne	1 232		1 232
Egenkapital 31.12.2019	16 540	20 799	37 339

Kontantstrømoppstilling

KLP KONSERN

MILLIONER KRONER	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2020 -30.09.2020	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2020 -31.03.2019	01.01.2019 -31.12.2019
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	13 405	2 399	8 608	30 036	-17 987
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter ¹	-331	-231	-157	-72	-299
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktivitet ²	-13 495	-2 658	-8 384	-29 447	18 472
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	-422	-490	67	517	185
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	3 194	3 194	3 194	3 194	3 009
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	2 772	2 703	3 261	3 711	3 194

¹ Utbetaling ved kjøp av driftsmidler.

² Netto innbetaling av egenkapitalinnskudd, opptak og nedbetaling av gjeld, samt innbetaling fra andelseiere i konsoliderte fond.

Noter til regnskapet

KLP KONSERN

NOTE 1 Regnskapsprinsipper og -estimater

REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet i denne delårsrapporten viser konsernregnskapet og selskapsregnskapet til Kommunal Landspensjonskasse (KLP) for perioden 01.01.2020 – 31.12.2020. Regnskapet er ikke revidert.

Den delen av delårsrapporten som gjelder konsernregnskapet er utarbeidet i henhold til IAS 34 Delårsrapportering.

De samme regnskapsprinsippene og beregningsmetoder er fulgt i delårsregnskapet som i årsregnskapet for 2019, med mindre annet er oppgitt.

Delårsregnskapet inneholder ikke all informasjon som kreves av et fullstendig årsregnskap, og denne delårsrapporten bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2019. Dette fås ved henvendelse til KLPs hovedkontor i Dronning Eufemias gate 10, eller på klp.no.

REGNSKAPSESTIMATER

Ved utarbeidelse av delårsregnskapet har ledelsen utøvet skjønn og benyttet estimater og forutsetninger som påvirker regnskapstallene. Faktiske tall kan derfor avvike fra benyttede estimater.

Størstedelen av konsernets finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, er i stor grad eiendeler som omsettes i et aktivt marked, og markedsverdiene av disse investeringene er observerbare. Når det gjelder konsernets prising av unoterte papirer, vil det være usikkerhet til verdsettelsen av disse. Dette gjelder spesielt de verdipapirer som prises på bakgrunn av ikke- observerbare forutsetninger. Utbruddet av Covid-19 preget utviklingen av norske- og internasjonale finansmarkeder gjennom året, og medfører usikkerhet omkring estimater og verdsettelse av foretakets finansielle instrumenter.

Eiendom verdsettes ved hjelp av en intern verdsettelsesmodell, hvor man tar utgangspunkt i neddiskontering av beregnet 20 års kontantstrøm og med en diskonteringsrate som tilsvarer markedets avkastningskrav for tilsvarende eiendommer. I tillegg innhentes eksterne verddivurderinger for et utvalg av eiendommene for å kvalitetssikre de interne verddivurderingene. Det hefter fortsatt usikkerhet om hvordan effektene av Covid -19 vil bli på kort og lengre sikt. Både interne og eksterne verdsetter er usikre på faktorer som endring i tilgang på fremmedkapital, fallende renter, endrede innlåns- og utlånskostnader for banker, tilgang på egenkapital, endret investor adferd, endring i leiemarkedet, endringer i leietakers likviditet og kortsiktig betalingsvevne. Verdsettelsen av eiendom er i kvartalet dermed gjort med uendrede hovedpremisser, men man observerer at det ligger økt risiko for enkelte hoteller og kjøpesentre i porteføljen. Særs sentrale kontoreiendommer med lange kontrakter anses å ha noe redusert risiko, grunnet investor attraktivitet.

Det er ikke foretatt ekstraordinære avsetninger knyttet til Covid19. Det er en økt usikkerhet knyttet til pandemien, spesielt innenfor uføre- og yrkesskadebransjen. I tiden fremover vil situasjonen følges nøye, og nivå på premie og avsetninger vil vurderes fortløpende.

NOTE 2 Segmentinformasjon

MILLIONER KRONER	Kollektiv pensjon offentlig		Kollektiv pensjon privat	
	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Premieinntekter for egen regning fra eksterne kunder ¹	37 008	40 128	313	1 135
Premieinntekter for egen regning fra andre konsernselskaper	94	106	0	0
Netto finansinntekter fra investeringer	25 351	46 037	-604	715
Øvrige inntekter fra eksterne kunder	1 103	725	2	6
Øvrige inntekter fra andre konsernselskaper	326	239	0	0
Sum inntekter	63 881	87 235	-288	1 855
Erstatninger for egen regning	-28 360	-20 157	-45	-202
Forsikringsmessige avsetninger for egen regning	-19 329	-28 312	331	-1 563
Kostnader innlån	-478	-372	0	0
Driftskostnader eksklusive avskrivninger	-1 030	-965	-19	-67
Avskrivninger	-74	-92	0	-3
Tap ved salg av virksomhet	0	0	0	0
Andre kostnader	-1 377	-1 247	0	-5
Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond				
Sum kostnader	-50 649	-51 145	267	-1 841
Driftsresultat	13 233	36 091	-22	15
Midler tilført forsikringskundene ²	-11 944	-33 454	8	-27
Resultat før skatt	1 289	2 637	-14	-13
Skattekostnad	-198	-499	0	0
Resultat etter skatt	1 091	2 138	-14	-13
Endring i utvidet resultat	-63	113	-4	2
Totalresultat	1 028	2 251	-18	-10
Eiendeler	652 277	621 518	solgt	7 259
Gjeld	612 888	584 200	solgt	6 668

¹ Premieinntekter omfatter premieinntekter for egen regning inkludert sparepremie og overført premiereserve fra andre foretak.

² Midler tilført forsikringskundene inkluderer overføring til premiefond, avsetninger til kursreguleringsfond, avsetninger til tilleggsavsetninger og andre avsetninger av overskuddsmidler til forsikringskundene.

NOTE 2 Segmentinformasjon – forts.

MILLIONER KRONER	Skadeforsikring		Bank	
	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Premieinntekter for egen regning fra eksterne kunder ¹	1 634	1 453	0	0
Premieinntekter for egen regning fra andre konsernselskaper	24	22	0	0
Netto finansinntekter fra investeringer	229	297	304	260
Øvrige inntekter fra eksterne kunder	2	1	77	19
Øvrige inntekter fra andre konsernselskaper	0	0	59	59
Sum inntekter	1 889	1 774	381	338
Erstatninger for egen regning	-1 375	-1 256	0	0
Forsikringsmessige avsetninger for egen regning	-2	-79	0	0
Kostnader innlån	0	0	0	0
Driftskostnader eksklusive avskrivninger	-287	-268	-233	-226
Avskrivninger	-5	-5	-4	-5
Tap ved salg av virksomhet	0	0	0	0
Andre kostnader	0	0	-7	-7
Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond				
Sum kostnader	-1 668	-1 609	-244	-237
Driftsresultat	220	166	137	101
Midler tilført forsikringskundene ²	0	0	0	0
Resultat før skatt	220	166	137	101
Skattekostnad	-40	-14	-3	-27
Resultat etter skatt	180	151	133	74
Endring i utvidet resultat	-10	14	-4	9
Totalresultat	170	166	130	83
Eiendeler	5 270	4 907	42 694	39 703
Gjeld	3 160	2 966	40 267	37 478

¹ Premieinntekter omfatter premieinntekter for egen regning inkludert sparepremie og overført premiereserve fra andre foretak.

² Midler tilført forsikringskundene inkluderer overføring til premiefond, avsetninger til kursreguleringsfond, avsetninger til tilleggsavsetninger og andre avsetninger av overskuddsmidler til forsikringskundene.

NOTE 2 Segmentinformasjon – forts.

MILLIONER KRONER	Kapitalforvaltning		Øvrige	
	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Premieinntekter for egen regning fra eksterne kunder ¹	0	0	0	0
Premieinntekter for egen regning fra andre konsernselskaper	0	0	0	0
Netto finansinntekter fra investeringer	6	6	0	0
Øvrige inntekter fra eksterne kunder	0	0	12	11
Øvrige inntekter fra andre konsernselskaper	547	523	0	0
Sum inntekter	554	529	12	11
Erstatninger for egen regning	0	0	0	0
Forsikringsmessige avsetninger for egen regning	0	0	0	0
Kostnader innlån	0	0	0	0
Driftskostnader eksklusive avskrivninger	-517	-479	-12	-12
Avskrivninger	-6	-5	0	0
Tap ved salg av virksomhet	0	0	0	0
Andre kostnader	0	0	0	0
Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond				
Sum kostnader	-523	-484	-12	-12
Driftsresultat	31	44	0	-1
Midler tilført forsikringskundene ²	0	0	0	0
Resultat før skatt	31	44	0	-1
Skattekostnad	-5	-9	0	0
Resultat etter skatt	26	35	0	-1
Endring i utvidet resultat	-9	17	0	0
Totalresultat	16	52	0	-1
Eiendeler	583	520	7	8
Gjeld	248	202	3	3

¹ Premieinntekter omfatter premieinntekter for egen regning inkludert sparepremie og overført premiereserve fra andre foretak.

² Midler tilført forsikringskundene inkluderer overføring til premiefond, avsetninger til kursreguleringsfond, avsetninger til tilleggsavsetninger og andre avsetninger av overskuddsmidler til forsikringskundene.

NOTE 2 Segmentinformasjon – forts.

MILLIONER KRONER	Elimineringer		Sum	
	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Premieinntekter for egen regning fra eksterne kunder ¹	0	0	38 955	42 716
Premieinntekter for egen regning fra andre konsernselskaper	-117	-129	0	0
Netto finansinntekter fra investeringer	10 247	15 841	35 533	63 156
Øvrige inntekter fra eksterne kunder	-59	0	1 136	762
Øvrige inntekter fra andre konsernselskaper	-932	-821	0	0
Sum inntekter	9 138	14 891	75 625	106 634
Erstatninger for egen regning	0	0	-29 780	-21 616
Forsikringsmessige avsetninger for egen regning	0	0	-19 000	-29 954
Kostnader innlån	0	0	-478	-372
Driftskostnader eksklusive avskrivninger	302	325	-1 795	-1 693
Avskrivninger	-3	-89	-93	-199
Tap ved salg av virksomhet	-183	0	-183	0
Andre kostnader	125	113	-1 258	-1 145
Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond	-11 074	-14 736	-11 074	-14 736
Sum kostnader	-10 833	-14 387	-63 662	-69 715
Driftsresultat	-1 695	505	11 963	36 919
Midler tilført forsikringskundene ²	1 630	-246	-10 306	-33 727
Resultat før skatt	-65	259	1 657	3 193
Skattekostnad	-602	-652	-847	-1 201
Resultat etter skatt	-666	-393	810	1 992
Endring i utvidet resultat	321	101	231	258
Totalresultat	-345	-291	1 041	2 249
Eiendeler	106 330	88 822	807 161	762 737
Gjeld	111 173	93 881	767 739	725 398

¹ Premieinntekter omfatter premieinntekter for egen regning inkludert sparepremie og overført premiereserve fra andre foretak.

² Midler tilført forsikringskundene inkluderer overføring til premiefond, avsetninger til kursreguleringsfond, avsetninger til tilleggsavsetninger og andre avsetninger av overskuddsmidler til forsikringskundene.

KLP konsernets virksomhet er inndelt i de seks områdene kollektiv pensjon offentlig, kollektiv pensjon privat, skadeforsikring, bank, kapitalforvaltning og øvrige. All virksomhet er rettet mot kunder i Norge.

KOLLEKTIV PENSJON OFFENTLIG

Kommunal Landspensjonskasse tilbyr kollektiv offentlig tjenstepensjon.

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT

KLP Bedriftspensjon AS tilbyr produkter til foretak innen både offentlig og privat sektor. Virksomheten er solgt i 2020.

SKADEFORSIKRING

KLP Skadeforsikring AS tilbyr ting- og personskadeprodukter til arbeidsgivere innen offentlig og privat sektor. I tillegg tilbys et bredt spekter av standard forsikringsprodukter til personmarkedet.

BANK

KLPs bankvirksomhet omfatter foretakene KLP Banken AS og dets heleide datterselskaper: KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS. Bankvirksomheten omfatter tjenester som innskudd og utlån til personmarkedet, kredittkort, samt utlån med offentlig garanti.

KAPITALFORVALTNING

Kapitalforvaltning tilbys fra foretaket KLP Kapitalforvaltning AS. Foretaket tilbyr et bredt utvalg av verdipapirfond både til personkunder og institusjonelle kunder. Verdipapirforvaltningen har en samfunnsansvarlig profil.

ØVRIG

Øvrige segmenter består av KLP Forsikringservice AS som tilbyr et bredt tjenestespekter til kommunale pensjonskasser.

NOTE 3 Premieinntekter for egen regning

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4. kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Forfalte premier, brutto	8 437	8 596	36 176	42 263
Avgitte gjenforsikringspremier	-18	-14	-71	-54
Overføring av premiereserve fra andre	4	112	2 850	507
Premieinntekter for egen regning	8 422	8 695	38 955	42 716

NOTE 4 Andre inntekter

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4. kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Tilskudd avtalefestet pensjon (AFP)	305	286	1 189	1 115
Øvrige inntekter ¹	- 145	- 359	- 52	-353
Sum andre inntekter	160	- 73	1 136	762

¹ Øvrige inntekter inkluderer investeringer fra tilknyttede foretak, slik at resultatene kan være både negative og positive.

NOTE 5 Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4. kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
ANSVARLIGE LÅN				
Rentekostnader ¹	-30	-64	-555	-254
Verdiendringer	146	25	169	22
Sum rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån	115	-39	-386	-232
FONDSOBLIGASJONSLÅN				
Rentekostnader	-15	-16	-67	-64
Verdiendringer	208	139	-25	-77
Sum rentekostnad og verdiendring fondsobligasjonslån	193	123	-92	-140
Sum rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån	309	84	-478	-372

¹ Rentekostnader inkluderer amortisering av underkurs.

Noten gir en spesifisering av linjen «Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån» fordelt på rentekostnader og verdiendring i periodene angitt.

Verdiendringene kommer i stor grad av at lånene er denominert i utenlandsk valuta. Det ansvarlige lånet er denominert i euro, mens fondsobligasjonslånet er utstedt i japanske yen.

NOTE 6 Driftskostnader

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4. kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Personalkostnader	287	309	1 037	1 057
Avskrivninger og nedskrivninger	37	57	132	149
Andre driftskostnader	218	239	719	685
Sum driftskostnader	541	604	1 888	1 892

NOTE 7 Andre kostnader

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4. kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Kostnader avtalefestet pensjon (AFP)	305	286	1 189	1 115
Øvrige kostnader	32	20	70	31
Sum andre kostnader	337	307	1 258	1 145

NOTE 8 Investerings eiendom

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4. kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Netto leieinntekter	753	672	2 893	2 859
Endring i virkelig verdi	2 712	642	2 177	1 413
Gevinst ved salg	0	-3	9	42
Netto inntekter fra investeringseiendom	3 464	1 312	5 080	4 314
Valutaomregning utenlandske datterforetak (føres i utvidet resultat)	-818	190	1 778	-353
Netto inntekter fra investeringseiendom inkludert valutaomregning	2 647	1 502	6 858	3 961

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Bokført verdi 01.01.	74 545	67 570
Verdiregulering inkl. valutaomregning	3 956	1 060
Netto tilgang	3 083	5 876
Reklassifisert eiendom til eget bruk	-102	0
Øvrige endringer	2	40
Bokført verdi	81 485	74 545

NOTE 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettings-tjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benytter konsernet verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskaps-spesifikk informasjon.

For denne noten kan kategoriseringen av finansielle instrumenter deles opp i tre ulike nivåer; balanseklassifisering, regnskapsklassifisering og type instrument. Det er siste kategori, type instrument, hvor det gis informasjon på hvordan virkelig verdi er utledet.

FINANSIELLE INSTRUMENTER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST

Denne kategorien inkluderer:

- Investeringer som holdes til forfall
- Obligasjoner klassifisert som utlån og fordring
- Gjeld til og innskudd kunder (forpliktelse)
- Øvrige utlån og fordringer
- Ansvarlig lånekapital (forpliktelse)
- Annen utstedt gjeld (forpliktelse)

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Internrenten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer over forventet løpetid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte transaksjonskostnader samt eventuell restverdi ved utløpet av forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av disse kontantstrømmene neddiskontert med internrenten. I denne noten opplyses det forøvrig om virkelig verdi på de finansielle instrumentene som måles til amortisert kost.

FINANSIELLE INSTRUMENTER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI

Denne kategorien inkluderer:

- Egenkapitalinstrumenter
- Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi
- Derivater (eiendeler og forpliktelser)
- Gjeld til kredittinstitusjoner (forpliktelse)

Nedenfor er det listet hvilke ulike typer finansielle instrumenter som faller inn under de ulike regnskapskategoriene og hvordan virkelig verdi blir beregnet.

**INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL
OBLIGASJONER KLASIFISERT SOM UTLÅN OG FORDRING
GJELDSINSTRUMENTER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI****a) Utenlandske rentepapirer**

Utenlandske rentepapirer prises i hovedregel på bakgrunn av priser innhentet fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom flere ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes:

- Bloomberg Barclays Indices
- Bloomberg

Bloomberg Barclays Indices har førsteprioritet (de dekker henholdsvis utenlandsk stat og utenlandsk kreditt). Deretter benyttes Bloomberg med bakgrunn i Bloombergs priskilde Business Valuator Accredited in Litigation (BVAL). BVAL inneholder verifiserte priser fra Bloomberg.

b) Norske rentepapirer - stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Bloomberg som kilde. Kursene sammenlignes med kursene fra Nordic Bond Pricing for å avdekke eventuelle feil.

c) Norske rentepapirer – annet enn stat

Norske rentepapirer unntatt stat prises hovedsakelig direkte på kurser fra Nordic Bond Pricing. De papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing, prises teoretisk. Teoretisk pris skal baseres på antatt nåverdi ved salg av posisjonen. Diskontering gjøres ved å benytte en nullkuponkurve. Nullkuponkurven oppjusteres med en kredittspread som skal hensynta obligasjonens risiko. Kredittspreaden beregnes ut fra en spreadkurve hvor obligasjonens durasjon hensyntas. Nordic Bond Pricing er hovedkilde for spreadkurver. Disse leverer selskaps-spesifikke kurver og kurver for norske sparebanker, kommuner og kraft. Sparebanker har ulike spreadkurver basert på forvaltningskapital.

For foretak hvor Nordic Bond Pricing ikke leverer spreadkurver, benyttes spreadkurver fra tre norske banker. Når spreadkurver er tilgjengelig fra flere av disse bankene, benyttes et likevektet gjennomsnitt. Dersom en obligasjon mangler en passende spreadkurve, benyttes spread fra en sammenlignbar obligasjon fra samme utsteder.

NOTE 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.**d) Rentepapirer utstedt av utenlandske foretak, men denominert i kroner**

Virkelig verdi beregnes etter samme hovedprinsippene som for norske rentepapirer beskrevet ovenfor.

e) Fordringer på kredittinstitusjoner

Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten.

f) Utlån til kommuner og foretak med kommunal garanti

Fordringene verdsettes ved hjelp av en verdsettelsesmodell som benytter relevante kredittpåslagsjusteringer innhentet i markedet. For garanterte utlån beregnes virkelig verdi som neddiskontert kontantstrøm basert på samme rentekurve som direktelånene, men kredittmarginen er justert til markedsnivå for aktuell kombinasjon av garantist-kategori og garantiform. Garantisten er enten stat, fylkeskommune, kommune eller bank.

g) Lån med sikkerhet i pant

Prinsippene for beregning av virkelig verdi avhenger av hvorvidt utlånene har rentebinding eller ikke. Virkelig verdi av utlån med rentebinding beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen. Virkelig verdi av utlån uten rentebinding anses tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med endring i markedsrentene.

EGENKAPITALINSTRUMENTER**h) Aksjer (noterte)**

Likvide aksjer verdsettes som hovedregel på basis av priser levert fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom ulike kilder for å fange opp eventuelle feil.

Følgende kilder benyttes for norske aksjer:

- Oslo Børs (primærkilde)
- Morgan Stanley Capital International (MSCI)
- Bloomberg

Følgende kilder benyttes for utenlandske aksjer:

- Morgan Stanley Capital International (MSCI) (primærkilde)
- Bloomberg

i) Aksjer (unoterte)

Konsernet benytter, så langt det lar seg gjøre, bransje-anbefalingene til Verdipapirfondenes forening. Dette innebærer i hovedtrekk følgende:
Sist omsatt kurs har hovedprioritet. Dersom sist omsatt kurs ligger utenfor salg-/kjøpskursen i markedet, justeres pris deretter. Det vil si at hvis sist omsatt er under salgskurs, justeres pris opp til salgskursen. Hvis den er over kjøpskurs justeres den ned til kjøpskursen.

For aksjer hvor svært lite informasjon foreligger foretas en skjønnsmessig vurdering. Med dette menes enten en fundamental analyse av foretaket, eller en meglervurdering.

j) Private Equity

Investeringer i Private Equity gjøres gjennom fond. Fondenes virkelige verdi skal baseres på rapporterte markedsverdier, som følger av International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines ('IPEV Guidelines'). Disse retningslinjene fastsettes av European Venture Capital Association (EVCA) og baserer seg på prinsippet om tilnærmet markedsvurdering av foretakene. Virkelig verdi er beregnet ut ifra fondenes rapporterte markedsverdi justert for inn- og utbetalinger i perioden mellom siste rapporterte markedsverdi fra fondet og perioden det rapporteres på for konsernet. Direkteinvesteringer i Private Equity behandles analogt med omløpsaksjer, men verdsettelse kan være daglig, kvartalsvis eller årlig. I de tilfeller der har vært mulig å få informasjon om hva ko-investeringer prises til i fondene, legges dette til grunn i verdsettelsen. Øvrige direkteinvesteringer er vedsatt til kostpris, rapporterte markedsverdier fra foretak eller omsatt pris der det foreligger.

DERIVATER**k) Futures/FRA/IRF**

Alle futureskontrakter til konsernet handles på børs. Bloomberg benyttes som priskilde. Det innhentes også priser fra en annen kilde som kontroll på at prisene fra Bloomberg er korrekte. Reuters fungerer som sekundærkilde.

l) Opsjoner

Bloomberg benyttes som kilde for prising av opsjoner som handles på børs. Reuters er sekundærkilde.

m) Renteswaper

Renteswaper verdsettes i en modell som hensyntar observerbare markedsdata som rentekurver og relevant kredittpåslag.

n) FX-swaper

FX-swaper med forfall på ett år eller mindre prises på kurver som er bygget opp fra FX swap-punkter hentet fra Reuters. For FX-swaper over ett år vurderes markedet relativt lite likvid og det skal benyttes basisjusterte swapkurver.

GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER**o) Plasseringer hos kredittinstitusjoner og deposits**

Plasseringer hos kredittinstitusjoner er innskudd med kort løpetid. Virkelig verdi beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen. Deposits prises på swapkurver.

NOTE 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.**ANSVARLIG LÅNEKAPITAL, ANNEN UTSTEDT GJELD OG INNSKUDD FRA KUNDER****p) Virkelig verdi av ansvarlige lån**

For lån notert på børs hvor det anses å være et aktivt marked brukes den observerbare prisen som virkelig verdi. For øvrige lån som ikke er en del av et aktivt marked fastsettes virkelig verdi ut i fra en intern verdsettelsesmodell basert på observerbare data.

q) Virkelig verdi av utstedt fondsobligasjonslån

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

r) Utstedte obligasjoner med fortrinnsrett

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

s) Innskudd fra kunder

Alle innskudd er uten rentebinding. Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten.

Tabellen under gir en nærmere spesifisering av innholdet i de ulike klassene av eiendeler og forpliktelser.

MILLIONER KRONER	31.12.2020		31.12.2019	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
GJELDSINSTRUMENTER SOM HOLDES TIL FORFALL - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST				
Norske hold til forfall obligasjoner	5 130	5 786	5 215	5 698
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	23 856	26 163	24 487	25 935
Sum gjeldsinstrumenter som holdes til forfall	28 986	31 950	29 701	31 633
GJELDSINSTRUMENTER KLASSIFISERT SOM LÅN OG FORDRINGER - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST				
Norske obligasjonslån	51 396	54 735	49 807	51 469
Utenlandske obligasjonslån	102 738	111 115	100 736	104 886
Andre fordringer	47	47	37	37
Sum gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer	154 180	165 897	150 580	156 392
UTLÅN KOMMUNER, BEDRIFTER OG PERSONKUNDER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET				
Lån til kommunal sektor eller foretak med kommunal garanti	589	589	602	602
Sum utlån kommuner, bedrifter og personkunder	589	589	602	602

NOTE 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.

MILLIONER KRONER	31.12.2020		31.12.2019	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
UTLÅN KOMMUNER, BEDRIFTER OG PERSONKUNDER - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST				
Utlån med sikkerhet i pant	23 763	23 816	21 755	21 758
Lån til kommunal sektor eller foretak med kommunal garanti	81 335	82 668	73 141	73 401
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	9 923	9 923	10 766	10 794
Utlån kredittkort	50	50	65	65
Sum utlån kommuner, bedrifter og personkunder	115 071	116 458	105 727	106 018
GJELDSINSTRUMENTER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET				
Norske obligasjoner	51 841	51 841	54 801	54 801
Norske sertifikater	6 094	6 094	6 295	6 295
Utenlandske obligasjoner	92 025	92 025	85 004	85 004
Utenlandske sertifikater	549	549	50	50
Plassering hos kredittinstitusjoner	43 305	43 305	24 660	24 660
Sum gjeldsinstrumenter	193 814	193 814	170 810	170 810
EGENKAPITALINSTRUMENTER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET				
Aksjer	185 112	185 112	190 350	190 350
Aksjefond	18 488	18 488	14 562	14 562
Eiendomsfond	1 382	1 382	32	32
Alternative investeringer	0	0	2 005	2 005
Sum egenkapitalinstrumenter	204 982	204 982	206 949	206 949
FORDRINGER				
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger	1 433	1 433	1 141	1 141
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger	176	176	153	153
Fordringer ved verdipapirhandel	3 111	3 111	614	614
Fordskuddsbetalt husleie tilknyttet eiendomsvirksomheten	212	212	212	212
Andre fordringer	1 246	1 246	364	364
Sum lån og fordringer øvrige inkl. fordringer på forsikringstakere	6 179	6 179	2 484	2 484

NOTE 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.

MILLIONER KRONER	31.12.2020		31.12.2019	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELL GJELD - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST				
Fondsobligasjonslån	1 764	1 592	1 738	1 672
Ansvarlige lån	3 135	3 561	6 012	6 928
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 304	3 304	1 407	1 407
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	24 997	25 105	24 415	24 546
Gjeld til og innskudd fra kunder	11 781	11 781	11 487	11 487
Sum finansiell gjeld	44 980	45 342	45 059	46 039
FINANSIELL GJELD - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET				
Gjeld til kredittinstitusjoner	10 913	10 913	6 791	6 791
Sum finansiell gjeld	10 913	10 913	6 791	6 791
Eiendeler i innskuddsbasert livsforsikring	0	0	4 906	4 906
Avsetninger i innskuddsbasert livsforsikring	0	0	4 906	4 906

MILLIONER KRONER	31.12.2020		31.12.2019	
	Eiendeler	Forpliktelser	Eiendeler	Forpliktelser
FINANSIELLE DERIVATER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Valutaterminer	9 140	384	5 572	647
Renteswaper	1 144	405	1 038	99
Rente- og valutaswaper	1 058	0	973	111
Akseopsjon	219	0	0	0
Sum finansielle derivater	11 561	789	7 582	856

NOTE 10 Innlån

MILLIONER KRONER	Pålydende i NOK	Pålydende i NOK etter tilbakekjøp ¹	Valuta	Rente	Forfall	Bokført verdi 31.12.2020	Bokført verdi 31.12.2019
TIDSBEGRENSET ANSVARLIG LÅN							
Kommunal Landspensjonskasse	5 163	2 530	EUR	Fast ²	2045	3 135	6 012
Sum ansvarlige lån	5 163	2 530				3 135	6 012
FONDSOBLIGASJONSLÅN							
Kommunal Landspensjonskasse	984		JPY	Fast ³	2034	1 764	1 738
Sum fondsobligasjonslån	984					1 764	1 738
UTSTEDTE OBLIGASJONSLÅN MED FORTRINNSRETT							
KLP Kommunekreditt AS		0	NOK	Flytende	2020	0	225
KLP Kommunekreditt AS		0	NOK	Fast	2020	0	681
KLP Kommunekreditt AS		260	NOK	Flytende	2021	260	4 020
KLP Kommunekreditt AS		0	NOK	Fast	2021	8	602
KLP Kommunekreditt AS		5 000	NOK	Flytende	2022	5 004	5 012
KLP Kommunekreditt AS		5 000	NOK	Flytende	2023	5 006	5 016
KLP Kommunekreditt AS		2 500	NOK	Flytende	2024	2 502	1 303
KLP Kommunekreditt AS		2 054	NOK	Flytende	2025	2 053	0
KLP Kommunekreditt AS		500	NOK	Fast	2027	508	508
KLP Boligkreditt AS		0	NOK	Flytende	2020	0	517
KLP Boligkreditt AS		584	NOK	Flytende	2021	585	2 509
KLP Boligkreditt AS		2 500	NOK	Flytende	2022	2 500	0
KLP Boligkreditt AS		2 500	NOK	Flytende	2023	2 501	2 002
KLP Boligkreditt AS		2 500	NOK	Flytende	2024	2 500	2 001
KLP Boligkreditt AS		1 500	NOK	Flytende	2025	1 497	0
Sum utstedte obligasjonslån med fortrinnsrett		24 898				24 997	24 415

¹KLP har kjøpt tilbake EUR 306 millioner av utestående EUR 600 millioner i ansvarlig lån i 2020.²Lånet har et renteendringstidspunkt i 2025.³Lånet har et renteendringstidspunkt i 2034.

NOTE 10 Innlån– forts.

MILLIONER KRONER	Pålydende i NOK	Pålydende i NOK etter tilbakekjøp ¹	Valuta	Rente	Forfall	Bokført verdi 31.12.2020	Bokført verdi 31.12.2019
GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER							
KLP Banken AS		0	NOK	Flytende	2020	0	302
KLP Banken AS		0	NOK	Fast	2020	0	302
KLP Banken AS		2 700	NOK	Flytende	2021	2 704	200
KLP Banken AS		300	NOK	Flytende	2022	300	301
KLP Banken AS		300	NOK	Flytende	2024	300	301
KLP Fond		0	NOK/EUR/USD	Flytende	2020	0	2 801
KLP Fond		4 140	NOK/EUR/USD	Flytende	2021	4 140	0
KLP Fond		914	NOK/EUR/USD	Fast	2021	914	0
Kommunal Landspensjonskasse		0	NOK/EUR/USD	Flytende	2020	0	3 990
Kommunal Landspensjonskasse		5 859	NOK/EUR/USD	Flytende	2021	5 859	0
Sum gjeld til kredittinstitusjoner		14 213				14 216	8 199
GJELD TIL OG INNSKUDD KUNDER ⁴							
Privat		10 311	NOK			10 311	9 861
Næring		1 441	NOK			1 441	1 589
Utlandet		30	NOK			30	36
Sum gjeld til og innskudd fra kunder		11 781				11 781	11 487
Sum innlån		57 038				55 893	51 850

¹ KLP har kjøpt tilbake EUR 306 millioner av utestående EUR 600 millioner i ansvarlig lån i 2020.

² Lånet har et renteendringstidspunkt i 2025.

³ Lånet har et renteendringstidspunkt i 2034.

⁴ Det er ikke kontraktfestet forfall på innskudd.

Noten viser finansiell gjeld konsernet har ved periodeslutt, hvor mesteparten er finansiering til KLP Bank konsernet.

De angitte selskapene er utstedere av den finansielle gjelden som er beskrevet. Innskudd hører inn under KLP Banken AS.

NOTE 11 Virkelig verdi hierarki

31.12.2020 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Investeringseiendom	0	0	81 485	81 485
Tomter	0	0	996	996
Eiendomsfond	0	0	3 354	3 354
Bygg	0	0	77 136	77 136
Utlån til virkelig verdi	0	589	0	589
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	34 621	123 108	4 250	161 978
Sertifikater	1 058	5 585	0	6 643
Obligasjoner	16 125	110 382	0	126 506
Obligasjonsfond	17 437	7 141	4 250	28 828
Utlån og fordringer	31 106	730	0	31 836
Aksjer og andeler	181 714	4 097	19 171	204 982
Aksjer	179 469	2 939	2 704	185 112
Aksjefond	2 245	0	55	2 300
Eiendomsfond	0	1 157	224	1 382
Spesialfond	0	0	0	0
Private Equity	0	0	16 188	16 188
Finansielle derivater	0	11 561	0	11 561
Sum eiendeler regnskapsført til virkelig verdi	247 440	140 085	104 905	492 431
FORPLIKTELSE REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	789	0	789
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	9 999	914	0	10 913
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	9 999	1 702	0	11 701

¹ Linjen «Gjeld til kredittinstitusjoner» i balansen inneholder forpliktelser målt til virkelig verdi og amortisert kost. Denne linjen er derfor ikke avstembar mot balansen. Forpliktelsene som måles til amortisert kost utgjør 3 304 millioner kroner per 31.12.2020.

NOTE 11 Virkelig verdi hierarki – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Investeringseiendom	0	0	74 545	74 545
Tomter	0	0	933	933
Eiendomsfond	0	0	3 154	3 154
Bygg	0	0	70 458	70 458
Utlån til virkelig verdi	0	602	0	602
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	40 167	105 973	0	146 140
Sertifikater	3 344	3 002	0	6 345
Obligasjoner	21 924	102 971	0	124 896
Obligasjonsfond	14 899	0	0	14 899
Utlån og fordringer	22 946	1 724	0	24 670
Aksjer og andeler	186 785	5 503	14 660	206 949
Aksjer	184 673	3 466	2 211	190 350
Aksjefond	2 112	0	54	2 166
Eiendomsfond	0	32	0	32
Spesialfond	0	2 005	0	2 005
Private Equity	0	0	12 396	12 396
Finansielle derivater	0	7 582	0	7 582
Sum eiendeler regnskapsført til virkelig verdi	249 898	121 385	89 206	460 489
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	856	0	856
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	6 791	0	0	6 791
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	6 791	856	0	7 647

¹ Linjen «Gjeld til kredittinstitusjoner» i balansen inneholder forpliktelser målt til virkelig verdi og amortisert kost. Denne linjen er derfor ikke avstembar mot balansen. Forpliktelsene som måles til amortisert kost utgjør 3 304 millioner kroner per 31.12.2020.

NOTE 11 Virkelig verdi hierarki – forts.

ENDRINGER I NIVÅ 3, INVESTERINGSEIENDOM	Bokført verdi 31.12.2020	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	74 545	67 570
Solgt / avgang som følge av reklass	-83	-291
Tilgang som følge av kjøp og aktiveringer	3 166	6 167
Urealiserte endringer	3 956	1 060
Øvrige endringer	-99	39
Utgående balanse 31.12.	81 485	74 545
Realisert gevinst / tap	0	42

ENDRINGER I NIVÅ 3, VERDIPAPIRER	Bokført verdi 31.12.2019	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	14 660	12 986
Solgt	-1 765	-3 822
Kjøpt	8 828	3 662
Urealiserte endringer	1 697	1 834
Utgående balanse 31.12.	23 420	14 660
Realisert gevinst / tap	644	1 199
Sum nivå 3 per 31.12.	104 905	89 206

NOTE 11 Virkelig verdi hierarki – forts.

Urealiserte endringer og realisert gevinst/tap reflekteres på linjen «Netto verdiendringer på finansielle instrumenter» i konsernresultatet.

Tabellene «Endringene i nivå 3» viser endringer i nivå 3 klassifiserte papirer i perioden angitt.

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

NIVÅ 1:

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

NIVÅ 2:

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdato. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler på instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.

NIVÅ 3:

Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdato eller omsettes i markedet ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos konsernet er blant annet unoterte aksjer og Private Equity.

Verdsettelse rundt poster i de ulike nivåene er beskrevet i note 9. For beskrivelse av prising på investerings eiendom henvises det til årsrapporten.

For eiendeler som inngår i nivå 3 er det ikke blitt gjort noen sensitivitetsanalyse. For sensitivitetsanalyse for investerings eiendom henvises det til årsrapporten. Alt av investerings eiendom inngår forøvrig i nivå 3. En endring i variablene til prisingen er vurdert som lite signifikant for verdipapirene. På generelt grunnlag vil en endring i prisingen på 5% gi en endring på 5 245 millioner kroner per 31.12.2020 på de eiendelene som ligger i nivå 3.

Hva gjelder flytting av papirer mellom nivåene er det lagt grenser på antall handelsdager og omsetningsmengde på aksjer for å skille nivå 1 og nivå 2. De generelle prinsippene rundt nivåfordeling går hovedsaklig på om eiendelen eller forpliktelsen er notert eller ikke, og om noteringen kan angis å være i et aktivt marked. For aksjer er det et ytterligere skille på handelsdager og omsetningsmengde som skiller ut noterte papirer som ikke inngår i aktivt marked. Ved flytting mellom nivåene tas det forøvrig utgangspunkt i verdien ved periodeslutt.

I 4. kvartal er det flyttet aksjer for 689 millioner kroner fra nivå 2 til nivå 1 og for 291 millioner kroner fra nivå 1 til 2. I tillegg ble det flyttet aksjer for 27 millioner fra nivå 3 til nivå 2. Dette skyldes endringer i likviditet.

NOTE 12 Likviditetsrisiko

Tabellen nedenfor spesifiserer selskapets finansielle forpliktelser klassifisert etter forfallsstruktur. Beløpene i tabellen er udiskonterte kontraktsmessige kontantsstrømmer.

31.12.2020 MILLIONER KRONER	Innen 1 mnd.	1-12 mnd.	1-5 år	5-10 år	Over 10 år	Sum
Ansvarlige lån ^{1,2}	0	131	592	687	5 073	6 484
Fondsobligasjonslån ¹	0	62	249	312	1 452	2 075
Gjeld til og innskudd fra kunder (uten bestemt forfall)	11 781	0	0	0	0	11 781
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	18	1 423	26 618	587	0	28 646
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 351	2 410	610	0	0	4 370
Finansielle derivater	2 396	2 381	116	-266	-294	4 333
Leverandørgjeld	171	0	0	0	0	171
Betingede forpliktelser (uten bestemt forfall)	25 788	0	0	0	0	25 788
Sum	41 505	6 407	28 186	1 320	6 231	83 649

Hensyntar man ikke-kontrollerende eierinteresser, reduseres derivater med forfall innen en måned med 29 millioner kroner, gjeld til kredittinstitusjoner med forfall innen en måned reduseres med 140 millioner kroner og derivater med forfall innen 1 til 12 måneder reduseres med 1 million kroner. Derivater med forfall innen 1-5 år og 5-10 år, øker med 2 millioner kroner i begge forfallsperiodene. Total reell likviditetsrisiko for konsernet er 83 483 millioner kroner.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Innen 1 mnd.	1-12 mnd.	1-5 år	5-10 år	Over 10 år	Sum
Ansvarlige lån ¹	0	252	1 006	6 170	0	7 427
Fondsobligasjonslån ¹	0	64	256	320	1 490	2 130
Gjeld til og innskudd fra kunder (uten bestemt forfall)	11 487	0	0	0	0	11 487
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	0	1 413	23 802	601	0	25 816
Gjeld til kredittinstitusjoner	51	626	842	0	0	1 519
Finansielle derivater	2 260	2 277	69	-142	-306	4 159
Leverandørgjeld	7	0	0	0	0	7
Betingede forpliktelser (uten bestemt forfall)	23 344	0	0	0	0	23 344
Sum	37 149	4 631	25 975	6 949	1 184	75 889

¹ Noe av den ansvarlige lånekapitalen er evigvarende. Beregnede kontantstrømmer er frem til forventet forfall ved rentereguleringstidspunkt

² Kontantstrømmene i denne kategorien vil kunne avvike fra tidligere perioder pga. endringer i forfallstidspunkt i beregningen.

Hensyntar man ikke-kontrollerende eierinteresser, reduseres derivater med forfall innen en måned med 14 millioner kroner, gjeld til kredittinstitusjoner med forfall innen en måned reduseres med 1 million kroner og derivater med forfall innen 1 til 12 måneder reduseres med 1 million kroner. Total reell likviditetsrisiko for konsernet er 75 873 millioner kroner.

Tabellen viser de samlede finansielle forpliktelsene konsernet har på rentebetalinger og innbetaling av hovedstol, basert på forfall. KLP Banken konsern innehar den største delen av de finansielle forpliktelsene i konsernet.

Med likviditetsrisiko menes risikoen for at konsernet ikke skal klare å innfri de finansielle forpliktelsene som det har. Risikoen for at konsernet ikke skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld og løpende drift er svært liten ettersom en stor del av eiendelene er likvide. Konsernet har betydelige midler investert i pengemarked, obligasjoner og aksjer som kan selges ved likviditetsbehov. Konsernets likviditetsstrategi innebærer at det til enhver tid skal ha tilstrekkelige likvide midler til å møte konsernets forpliktelser ved forfall, uten at det påløper kostnader av betydning knyttet til å frigjøre midler.

Aktivasammensetningen i konsernets porteføljer skal være tilstrekkelig likvid til å kunne dekke annet likviditetsbehov som kan oppstå. KLP Kapitalforvaltning AS forvalter likviditeten. Det er etablert interne rammer for størrelsen på likviditetsbeholdningen. Konsernets enhet for risikostyring overvåker og rapporterer utviklingen i likviditetsbeholdningen fortløpende. Konsernstyret fastsetter årlig en kapitalforvaltnings- og likviditetsstrategi for konsernet. Likviditetsstrategien inneholder blant annet rammer, ansvarsforhold, risikomål og beredskapsplan for likviditetsstyringen.

De største forpliktelsene i konsernet er forsikringsrelaterte og gjelder i all vesentlighet pensjonsforpliktelser. Disse forpliktelsene er fullfunderte og likviditetsstyringen håndteres på tilsvarende vis som øvrige forpliktelser.

NOTE 13 Renterisiko

31.12.2020 MILLIONER KRONER								
	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm 01.01.2020 -31.12.2020	Sum	Sum justert for ikke- kontrollerende eierinteresser
EIENDELER								
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	12	-4	-86	-59	-245	-22	-405	-353
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	0	0	0	0	0	6	6	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-44	-48	-1 153	-1 914	-2 460	320	-5 299	-4 336
Rentefondsandeler	-1 329	0	0	0	0	0	-1 329	-1 329
Utlån og fordringer	0	-1	0	0	0	273	272	218
Utlån	0	0	0	0	0	797	797	797
Kontanter og innskudd	0	0	0	0	0	28	28	28
Betingede forpliktelser ¹	0	0	0	0	0	52	52	52
Sum eiendeler	-1 362	-53	-1 239	-1 974	-2 705	1 453	-5 879	-4 925
FORPLIKTELSER								
Innskudd	0	0	0	0	0	-120	-120	-120
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	0	0	0	0	0	-288	-288	-288
Finansielle derivater klassifisert som gjeld	6	11	84	53	0	18	171	167
Fondsobligasjon og ansvarlige lån	0	0	0	51	93	0	143	143
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	-72	-72	-72
Sum forpliktelser	6	11	84	103	93	-461	-165	-169
Sum før skatt	-1 356	-42	-1 155	-1 870	-2 612	992	-6 043	-5 094
Sum etter skatt	-1 017	-32	-866	-1 403	-1 959	744	-4 533	-3 820

¹ Betingede forpliktelser er i denne sammenheng aksepterte, ikke utbetalte utlån.

NOTE 13 Renterisiko – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER								
	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm 01.01.2019 -31.12.2019	Sum	Sum justert for ikke- kontrollerende eierinteresser
EIENDELER								
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	-2	-4	-32	-52	-272	-12	-374	-350
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	0	0	0	0	0	0	0	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-45	-46	-1 185	-1 671	-1 986	310	-4 623	-3 950
Rentefondsandeler	-1 034	0	0	0	0	0	-1 034	-1 034
Utlån og fordringer	-1	-2	0	0	0	109	107	81
Utlån	0	0	0	0	0	723	723	723
Kontanter og innskudd	0	0	0	0	0	32	32	32
Betingede forpliktelser ¹	0	0	0	0	0	93	93	93
Sum eiendeler	-1 082	-52	-1 216	-1 723	-2 258	1 254	-5 077	-4 406
FORPLIKTELSER								
Innskudd	0	0	0	0	0	-115	-115	-115
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	0	0	0	0	0	-258	-258	-258
Finansielle derivater klassifisert som gjeld	2	2	47	-15	0	9	45	42
Fondsobligasjon og ansvarlige lån	0	0	0	53	93	0	147	147
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	-20	-20	-20
Sum forpliktelser	2	2	47	38	93	-384	-201	-205
Sum før skatt	-1 079	-50	-1 169	-1 685	-2 164	870	-5 278	-4 610
Sum etter skatt	-810	-38	-877	-1 263	-1 623	653	-3 958	-3 458

¹ Betingede forpliktelser er i denne sammenheng aksepterte, ikke utbetalte utlån.

Noten viser resultateffekten ved en økning i markedsrenten på én prosent, for virkelig verdi risiko og flytende renterisiko.

Endring i virkelig verdi (virkelig verdi risiko) vises i de fem første kolonnene, sortert etter forfallstidspunkt på papirene, og er beregnet ved endring i virkelig verdi på rentebærende instrumenter hvis renten hadde vært en prosent høyere ved periode-slutt. Kolonnen «Endring i kontantstrøm» (flytende renterisiko) viser endringen i kontantstrømmer hvis renten hadde vært en prosent høyere gjennom perioden det rapporteres på. Summen av disse reflekterer den samlede resultateffekten som scenarioet ved en prosents høyere rente hadde gitt konsernet i perioden det rapporteres på.

Virkelig verdi risiko gjelder fastrente papirer hvor markedsverdien på papiret svinger i motsatt takt av markedsrenten. Flytende renterisiko gjelder papirer som har flytende rente, hvor markedsverdien holder seg stabil, men hvor endring i markedsrente gir utslag i endrede løpende inntekter.

Rentepapirer, med følgende egenskaper og klassifiseringer, faller inn under noten; verdipapirer til virkelig verdi over resultatet (flytende og faste rentebetingelser), investeringer som holdes til forfall (kun de med flytende rentebetingelser) og lån og fordringer (kun de med flytende rentebetingelser). Konsernet har ingen rentepapirer klassifisert som tilgjengelig for salg.

Konsernets investeringer i renteinstrumenter med fast rente, som regnskapsføres til amortisert kost, gir ingen endring i resultatregnskapet ved endring av markedsrente. Tilsvarende gjelder for utstedt gjeld med fast rente regnskapsført til amortisert kost.

Forsikringskontrakter med avkastningsgaranti endrer ikke regnskapsmessig verdi selv om rentenivået endres. Endring i rentenivå har heller ingen innvirkning på den garanterte avkastningen, men vil ha betydning for den oppnådde avkastning som skal dekke avkastningsgarantien. Det skyldes at forsikringsmidlene delvis investeres i gjeldsinstrumenter hvor kontantstrømmene skal bidra til å dekke avkastningsgarantien.

NOTE 14 Kredittisiko

31.12.2020 MILLIONER KRONER									
	Investment grade AAA til BBB	Lavere Rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Boliglån < 80% ¹	Boliglån > 80% ¹	Øvrige	Totalt	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	27 554	35	0	0	0	0	1 397	28 986	28 986
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	130 769	0	377	0	0	0	23 034	154 180	154 180
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning ²	109 855	1 690	4 208	8 592	0	0	12 745	137 089	117 540
Rentefond	0	0	0	0	0	0	26 288	26 288	26 288
Utlån og fordringer	31 536	0	0	300	0	0	0	31 836	25 170
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	11 561	0	0	0	0	0	0	11 561	9 108
Kontanter og innskudd	2 703	0	0	69	0	0	0	2 772	2 772
Utlån	0	0	88 746	0	21 108	2 972	2 834	115 660	115 660
Sum	313 979	1 725	93 331	8 960	21 108	2 972	66 299	508 373	479 705

SPESIFISERING AV INVESTMENT GRADE MILLIONER KRONER					AAA	AA	A	BBB	Sum Invest- ment grade
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost					12 029	4 063	9 063	2 400	27 554
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost					22 528	19 734	59 503	29 004	130 769
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning					31 049	8 886	36 354	33 566	109 855
Rentefond					0	0	0	0	0
Utlån og fordringer					0	22 806	7 628	1 102	31 536
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler					0	3 838	7 692	31	11 561
Kontanter og innskudd					0	2 002	701	0	2 703
Utlån					0	0	0	0	0
Sum					65 606	61 328	120 942	66 103	313 979

¹ Disse to kolonnene gir informasjon på andel boliglån med pantsikkerhet innenfor 80 % av verdigrunnlag og boliglån som overgår 80 % pantsikkerhet av verdigrunnlag.

² I kolonne "Øvrige" har vi inkludert en investering som bærer kredittisiko men som ikke er direkte avstembar mot balanseposten "gjeldsinstrumenter til virkelig verdi over resultat" og derav skaper en differanse på NOK 1 400 millioner per 31.12.2020.

NOTE 14 Kredittisiko – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER									
	Investment grade AAA til BBB	Lavere Rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Boliglån < 80% ¹	Boliglån > 80% ¹	Øvrige	Totalt	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	28 238	36	31	0	0	0	1 396	29 701	29 701
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	125 936	0	1 000	927	0	0	22 717	150 580	150 580
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning ²	102 713	964	4 675	12 483	0	0	11 777	132 612	117 725
Rentefond	0	0	0	0	0	0	14 899	14 899	14 899
Utlån og fordringer	24 103	0	0	566	0	0	1	24 670	20 023
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	7 582	0	0	0	0	0	0	7 582	6 238
Kontanter og innskudd	3 125	0	0	69	0	0	0	3 194	3 194
Utlån	0	0	72 567	0	19 314	2 457	11 992	106 329	106 329
Sum	291 696	1 000	78 274	14 045	19 314	2 457	62 782	469 568	448 690

SPESIFISERING AV INVESTMENT GRADE MILLIONER KRONER					
	AAA	AA	A	BBB	Sum Invest- ment grade
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	11 813	4 086	9 757	2 582	28 238
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	25 002	19 920	57 825	23 188	125 936
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	34 698	9 183	29 160	29 672	102 713
Rentefond	0	0	0	0	0
Utlån og fordringer	0	12 064	11 358	681	24 103
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	0	2 175	5 382	25	7 582
Kontanter og innskudd	0	1 979	1 146	0	3 125
Utlån	0	0	0	0	0
Sum	71 513	49 407	114 629	56 147	291 696

¹ Disse to kolonnene gir informasjon på andel boliglån med pantsikkerhet innenfor 80 % av verdigrunnlag og boliglån som overgår 80 % pantsikkerhet av verdigrunnlag.

² I kolonne "Øvrige" har vi inkludert en investering som bærer kredittisiko men som ikke er direkte avstembar mot balanseposten "gjeldsinstrumenter til virkelig verdi over resultat" og derav skaper en differanse på NOK 1 400 millioner per 31.12.2020.

NOTE 14 Kredittrisiko – forts.

Med kredittrisiko menes risikoen for at motparten ikke skal klare å møte sine forpliktelser til KLP Konsernet. I denne tabellen er kredittrisikoen målt ved ratingbyråers estimater på hvor høy kredittverdighet de ulike utstederne av rentepapirer har. For eiendeler som ikke er ratet så er de lagt i andre kategorier som beskriver kredittrisiko, eksempelvis sektor og garantier.

Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer. For å overvåke kredittrisiko i utlånene og investeringene er det nedsatt en egen kredittkomite som møtes på jevnlig basis. Grensene for kredittrisiko mot den enkelte debitor fastsettes av komiteen. Endringer i debitors kredittvurdering overvåkes og følges opp av KLP Kapitalforvaltning AS.

Konsernet har god balanse mellom norske og internasjonale obligasjoner, og har en portefølje av utelukkende gode kreditter. Konsernet har en høy konsentrasjon av gjeldsinstrumenter rettet mot norsk offentlig sektor, som anses å ha en lav kredittrisiko.

I noteinndelingen er det benyttet rating fra Standard & Poor's, Moodys, Fitch, Scope Ratings og Nordic Credit Rating.

Ratingen er konvertert til S&P sin ratingtabell, hvor AAA er tilknyttet papirer med høyest kredittverdighet. Laveste rating av de fem er benyttet og alle fem ratingselskaper er likestilte som grunnlag for investeringer i rentepapirer. Det som er klassifisert som «Øvrige» er i all hovedsak verdipapirer utstedt av kraftselskaper og andre foretaksobligasjoner; dette beløper seg til 66 milliarder kroner per 31.12.2020. KLP Konsernet har strenge retningslinjer for investeringer i rentepapirer, som også gjelder for investeringer som faller inn under kategorien Øvrige.

Linjene i noten er sammenfallende med balanseoppsettet. Unntakene er gjeldsinstrumenter til virkelig verdi som er delt opp i tre kategorier i noten og utlån som vist samlet i noten, men som befinner seg på to linjer i balansen (virkelig verdi og amortisert kost).

Konsernregnskapet viser enheter KLP konsernet anses å ha kontroll over. Dette gir inntrykk av en høyere risiko enn hva som er reelt, da risiko som konsernet ikke bærer vises i regnskapet. I ytterste kolonne vises det kun foretak, og faktisk eierskap i fond som foretaket har ved periodeslutt.

MILLIONER KRONER	31.12.2020		31.12.2019	
	Konsolidert	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond	Konsolidert	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
TI STØRSTE MOTPARTER				
Motpart 1	15 388	14 159	13 956	13 026
Motpart 2	13 120	9 013	11 144	8 896
Motpart 3	12 585	8 160	9 463	7 948
Motpart 4	8 744	8 034	7 471	7 295
Motpart 5	7 409	7 208	7 376	7 138
Motpart 6	6 155	5 622	7 318	6 535
Motpart 7	5 857	5 604	6 535	6 107
Motpart 8	5 622	4 710	6 198	6 076
Motpart 9	4 768	4 698	4 698	4 698
Motpart 10	4 747	3 915	4 309	4 189
Sum	84 395	71 123	78 468	71 910

Tabellen ovenfor viser de ti største motpartene KLP konsernet har eksponering mot. Beløpene oppgitt er balanseført verdi. «Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond» inkluderer kun det som er i

konsernets eie og hvor konsernet innehar reell kredittrisiko. Majoriteten av de ti største motpartene er enten finansinstitusjoner eller motparter omfattet av en offentlig garanti (statlig eller kommunal garanti).

NOTE 15 Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Premiereserve - ordinær tariff	457 514	463 481
Premiefond, bufferfond og pensjonistenes overskuddsfond	38 588	20 297
Tilleggsavsetning	43 460	28 320
Kursreguleringsfond	55 487	55 724
Andre avsetninger	18	61
Sum forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	595 068	567 883

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Premiereserve	0	4 892
Innskuddsfond	0	14
Sum avsetning i innskuddsbasert livsforsikring	0	4 906

NOTE 16 Annen kortsiktig gjeld

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Kortsiktig gjeld verdipapirhandel	3 029	2 644
Påløpt ikke utlignet skatt	1 489	1 181
Forskuddstrekk pensjonsordning	447	432
Leverandørgjeld	270	184
Forhåndsinnkalt tilskudd til forsikringsvirksomheten	576	867
Øvrig kortsiktig gjeld	1 049	990
Sum annen kortsiktig gjeld	6 859	6 298

NOTE 17 Kapitalkrav

I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. For eiendeler som har en annen verdi i regnskapet legges derfor mer-/mindreverdiene til. For KLPs forsikringsforpliktelser finnes det ikke observerbare markedsverdier. Disse beregnes derfor ved et beste estimat basert på aktuarielle forutsetninger. I tillegg kommer en risikomargin som skal reflektere en tredjeparts kapitalkostnader ved å overta disse forpliktelsene.

Kapitalgruppe 1 fremkommer av Solvens II-balansen, samt fondsobligasjonslånet. Kapitalgruppe 2 består av ansvarlige lån og ikke-innbetalt supplerende kapital. Finanstilsynet har godkjent at KLPs vedtektsfestede etterinnkallingsrett kan regnes med som supplerende kapital med et beløp tilsvarende 2,5 % av

foretakets premiereserve. Kapital som kan medregnes i kapitalgruppe 2 er i hovedsak begrenset oppad til 50 % av kapitalkravet.

Uten bruk av midlertidig fradrag i forsikringstekniske avsetninger er foretakets solvensgrad 258% som er godt over foretakets mål om minst 150 %. Med det midlertidige fradraget er solvensgraden 328%.

	31.12.2020	31.12.2019
Solvensgrad	258 %	253 %

MILLIARDER KRONER	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2019
FORENKLET SOLVENS II BALANSE				
Eiendeler, bokført	655	631	Beste estimat	598
Merverdier HTF/lån og fordringer	15	7	Risikomargin	15
Merverdier øvrige utlån	1	0	Ansvarlige lån/fondsobligasjonslån	5
Øvrige mer/mindreverdier	0	0	Andre forpliktelser ¹	18
Utsatt skattefordel	0	0	Utsatt skatteforpliktelse	1
Sum eiendeler etter solvens II	671	638	Sum forpliktelser etter solvens II	637
			Eiendeler minus forpliktelser	33
			- Utsatt skattefordel	0
			+ Fondsobligasjonslån	2
			Basiskapital - kapitalgruppe 1	35
			Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 1	35
			Ansvarlige lån	4
			Basiskapital - kapitalgruppe 2	4
			Supplerende kapital	11
			Supplerende kapital - kapitalgruppe 2	11
			Frdrag for maks. kapital i gruppe 2	-7
			Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 2	8
			Utsatt skattefordel	0
			Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 3	0
			Tellende ansvarlig kapital under Solvens II	43
			Solvenskapitalkrav (SCR)	17
			Solvensgrad	258 %
				253 %

NOTE 18 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør

31.12.2020 MILLIONER KRONER					Relaterte beløp som ikke er presentert netto			
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp	Netto beløp justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
EIENDELER								
Finansielle derivater	11 561	0	11 561	-771	-9 516	0	1 570	1 276
Repoer	1 759	0	1 759	-914	0	0	845	845
Sum	13 320	0	13 320	-1 685	-9 516	0	2 415	2 121
GJELD								
Finansielle derivater	789	0	789	-771	-72	0	18	18
Repoer	914	0	914	0	0	0	914	0
Sum	1 702	0	1 702	-771	-72	0	932	18

31.12.2019 MILLIONER KRONER					Relaterte beløp som ikke er presentert netto			
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp	Netto beløp justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
EIENDELER								
Finansielle derivater	7 582	0	7 582	-846	-6 114	-353	281	237
Repoer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	7 582	0	7 582	-846	-6 114	-353	281	237
GJELD								
Finansielle derivater	856	0	856	-846	-23	0	10	10
Repoer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	856	0	856	-846	-23	0	10	10

Formålet med noten er å vise den potensielle effekten av nettingavtaler i konsernet; hvilke muligheter konsernet har for å motregne bilaterale avtaler mot andre motparter dersom disse skulle gå konkurs, og beløpet som gjenstår om alle slike nettingavtaler materialiseres. Notene viser derivatposisjoner og repo-avtaler i balansen. Repoer inngår i linjen "Gjeld til kredittinstitusjoner" i balansen.

De konsoliderte tallene inkluderer alle enheter KLP konsernet anses å ha kontroll over. I tillegg viser ytterste kolonne hvilket reelt nettobeløp som gjenstår om konsernet motregner avtalene; noe som kun inkluderer konsernselskaper av ordinær art.

NOTE 19 Pensjonsforpliktelser

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Balanseført netto forpliktelse 01.01.	790	880
Resultatført pensjonskostnad	164	185
Resultatført finanskostnad	23	28
Aktuarielle gevinster og tap	88	-151
Innbetalt premie/tilskudd/solgt virksomhet	-131	-152
Balanseført netto forpliktelse 31.12.	934	790

FORUTSETNINGER	31.12.2020	31.12.2019
Diskonteringsrente	1,70%	2,30 %
Lønnsvekst	2,25%	2,25 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	2,00%	2,00 %
Pensjonsregulering	1,24%	1,24 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %
Finansskatt	5,00 %	5,00 %

Effekten av endringer i forutsetningene er en økning av forpliktelsen med 88 millioner kroner per 31.12.2020. Endringen er ført under "Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet".

NOTE 20 Tap ved salg av virksomhet

KLP-konsernet har i 2020 solgt virksomheten som har tilbydd innskudds- og foretakspensjon (inkludert forvaltning av pensjonskapitalbevis og fripoliser) til bedrifter i privat og offentlig sektor.

Det ble inngått avtale mellom KLP og DnB Livsforsikring AS (DnB) 22. juni 2020 om salg av alle aksjene i KLP Bedriftspensjon AS fra KLP til DnB. Salget ble gjennomført i 3. kvartal, men med regnskapsmessig virkning fra og med 1. april 2020. Salget er godkjent av Finanstilsynet.

Eiendeler og forpliktelser knyttet til virksomheten som ble drevet av foretaket KLP Bedriftspensjon AS ble fraregnet balansen i 3. kvartal.

Det er i fjerde kvartals resultatet innregnet et tap i forbindelse med salg av virksomheten på 183 millioner kroner. Dette fremkommer på regnskapslinjen «Tap ved salg av virksomhet». Tapet er beregnet utfra laveste verdi av bokført verdi på netto eiendeler for virksomheten og virkelig verdi av netto eiendeler for virksomheten fratrukket salgsutgifter.

Virksomheten hadde 3 091 bedriftskunder innenfor innskudds- og foretakspensjon ved utgangen av første kvartal 2020, som samlet omfatter 69 232 aktive medlemmer og eiere av pensjonskapitalbevis og fripoliser. Samlet forvaltningskapital var på 6 984 millioner kroner, hvorav forsikringsforpliktelser utgjorde 6 372 millioner kroner.

Resultatposter fra virksomheten Kollektiv privat pensjon vises på neste side.

RESULTAT	
TALL I MILLIONER KRONER	
Premieinntekter for egen regning	313
Løpende avkastning fra finansielle eiendeler	22
Netto verdiendringer på finansielle instrumenter	-626
Netto inntekter fra investeringseiendommer	1
Andre inntekter	2
Sum netto inntekter	-288
Erstatninger for egen regning	-45
Endring i forsikringsmessige avsetninger	331
Driftskostnader	-19
Tap ved salg av virksomhet	-183
Sum kostnader	84
Driftsresultat	-205
Til kursreguleringsfond i livsforsikring	10
Midler tilført forsikringskundene i livsforsikring	-2
Resultat før skatt	-197
Skattekostnad	0
Resultat	-197
Estimatavvik pensjonsforpliktelser egne ansatte	-4
Sum utvidet resultat	-4
Totalresultat	-201

Nøkkeltall - akkumulert

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	3. kvartal 2020	2. kvartal 2020	1. kvartal 2020	4. kvartal 2019	3. kvartal 2019	2. kvartal 2019	1. kvartal 2019
KLP KONSERN								
Resultat før skatt	1 657	1 682	713	113	3 193	2 518	1 678	953
Forvaltningskapital	807 161	789 981	785 598	764 898	762 737	744 567	736 852	699 017
Egenkapital	39 422	39 243	37 245	36 836	37 339	36 781	34 893	34 457
Solvensgrad	258 %	244 %	230 %	214 %	253 %	248 %	239 %	245 %
Antall ansatte i konsernet	1 018	1 016	1 010	1 008	1 007	1 001	998	993
KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE								
Resultat før skatt	1 289	1 303	523	-7	2 637	2 149	1 457	808
Premieinntekter for egen regning	37 102	29 081	17 124	9 589	40 234	32 157	21 834	6 705
- herav tilflyttet premiereserve	2 850	2 846	2 865	2 503	11	0	0	0
Erstatninger for egen regning	-28 360	23 013	17 809	11 478	20 157	15 077	10 028	5 022
- herav fraflyttet premiereserve, tilleggsavs. og kursreguleringsfond	-7 656	7 667	7 655	6 377	292	288	288	248
Eiendeler i kollektivporteføljen	604 782	582 108	574 890	570 649	574 953	551 696	541 802	529 900
Eiendeler i investeringsvalgporteføljen	2 044	2 012	1 966	2 082	2 662	2 592	2 589	2 491
Forsikringskundernes fond inkludert opptjent resultat	594 718	575 915	594 718	542 408	566 230	554 350	542 589	524 095
- herav fond med garantert avkastning	496 121	485 605	496 121	474 366	482 260	466 523	461 642	449 226
Ansvarlig kapital	42 823	42 507	41 148	38 960	40 530	38 238	36 410	36 510
Solvensgrad	278 %	264 %	252 %	234 %	278 %	274 %	264 %	270 %
Risikoresultat	-398	706	300	200	1 031	940	536	207
Avkastningsresultat	12 350	6 831	3 417	-149	10 624	4 720	4 338	2 157
Administrasjonsresultat	171	187	64	39	186	192	80	48
Soliditetskapital	172 863	141 563	143 139	123 211	150 617	139 677	132 050	123 125
Bokført avkastning kollektivporteføljen	4,8 %	3,2 %	1,9 %	0,6 %	4,5 %	2,7 %	2,0 %	1,0 %
Verdijustert avkastning kollektivporteføljen	4,2 %	1,4 %	-0,5 %	-3,7 %	8,5 %	6,6 %	4,8 %	3,1 %
Avkastning investeringsvalgporteføljen	4,2 %	0,4 %	-1,8 %	-5,7 %	9,9 %	7,4 %	5,4 %	3,7 %
Avkastning selskapsporteføljen	3,1 %	1,3 %	0,4 %	-0,1 %	4,3 %	3,4 %	2,6 %	1,3 %

Nøkkeltall - akkumulert – forts

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	3. kvartal 2020	2. kvartal 2020	1. kvartal 2020	4. kvartal 2019	3. kvartal 2019	2. kvartal 2019	1. kvartal 2019
KLP SKADEFORSIKRING AS								
Resultat før skatt	220,0	97,2	18,2	-126,1	165,6	140,5	138,4	109,5
Opptjente brutto premier	1 728,4	1 280,4	840,4	415,4	1 529,8	1 131,1	741,2	363,4
Premieinntekter for egen regning	1 657,6	1 227,8	804,6	397,9	1 475,7	1 090,9	714,4	350,0
Egenkapital	2 110,9	1 990,7	1 924,0	1 819,9	1 940,5	1 875,9	1 874,2	1 852,6
Skadeprosent	83,1 %	83,1 %	83,3 %	86,8 %	90,5 %	90,8 %	85,7 %	80,7 %
Totalkostnadsprosent	100,7 %	100,7 %	101,9 %	105,7 %	109,0 %	108,6 %	104,8 %	99,4 %
Avkastning på midler til forvaltning	5,0 %	2,3 %	0,8 %	-2,3 %	6,7 %	5,3 %	3,9 %	2,5 %
Ansvarlig kapital	2 132	2 006	1 934	1 815	1 958	1 882	1 854	1 823
Solvensgrad	239 %	246 %	234 %	213 %	240 %	246 %	248 %	246 %
Årlig premievolum person	786,0	759,8	734,6	709,3	683,9	651,1	630,5	609,6
Årlig premievolum arbeidsgiver	1 016	1 010	999,7	987,5	925,1	910,6	901,3	892,8
Netto nyttegning (akkumulert innenfor året)	87,6	74,8	51,5	24,8	145,3	93,4	72,4	44,7
KLP BEDRIFTSPENSJON AS ¹								
Resultat før skatt	solgt	solgt	solgt	-13,7	-12,6	-8,6	-10,7	-0,7
Premieinntekter for egen regning	solgt	solgt	solgt	313,5	1 134,8	869,8	624,7	361,4
- herav tilflyttet premiereserve	solgt	solgt	solgt	133,2	495,7	394,6	309,6	202,1
Forsikringskundernes fond inkludert opptjent resultat	solgt	solgt	solgt	6 342	6 649	6 264	5 985	5 684
- herav fond med garantert avkastning	solgt	solgt	solgt	1 595	1 538	1 550	1 551	1 535
Avkastningsresultat	solgt	solgt	solgt	2,1	13,4	8,4	5,7	3,3
Risikoresultat	solgt	solgt	solgt	6,3	7,7	0,8	-2,0	1,7
Administrasjonsresultat	solgt	solgt	solgt	-9,6	-38,1	-26,8	-19,2	-9,6
Ansvarlig kapital	solgt	solgt	solgt	171	323	202	204	235
Solvensgrad	solgt	solgt	solgt	81 %	204 %	123 %	124 %	140 %
Soliditetskapital	solgt	solgt	solgt	758,2	763,9	692,5	676,3	672,4
Bokført kapitalavkastning kollektivportefølje	solgt	solgt	solgt	0,8 %	3,4 %	2,4 %	1,6 %	0,8 %
Verdijustert kapitalavkastning kollektivportefølje	solgt	solgt	solgt	0,2 %	4,1 %	2,9 %	2,0 %	1,1 %
Avkastning innskuddspensjon med investeringsvalg	solgt	solgt	solgt	-11,9 %	16,8 %	12,6 %	9,5 %	7,4 %
Avkastning selskapsportefølje	solgt	solgt	solgt	0,1 %	3,0 %	2,5 %	1,8 %	1,0 %

¹ Virksomheten er solgt med regnskapsmessig virkning pr. 01.04.2020

Nøkkeltall - akkumulert – forts

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	3. kvartal 2020	2. kvartal 2020	1. kvartal 2020	4. kvartal 2019	3. kvartal 2019	2. kvartal 2019	1. kvartal 2019
KLP BANKEN KONSERN								
Resultat før skatt	136,8	101,7	39,9	15,0	102,3	77,3	50,6	24,0
Netto renteinntekter	328,6	237,7	141,6	78,5	292,9	209,4	138,1	66,0
Øvrige driftsinntekter	77,7	58,6	39,0	19,4	78,1	58,4	38,5	18,9
Driftskostnader, avskrivninger og tapsavsetninger	-243,4	-172,9	-124,6	-63,6	-238,5	-167,8	-114,4	-57,5
Netto realisert/urealisert endring finansielle instrumenter til virkelig verdi	-26,1	-21,7	-16,1	-19,4	-30,2	-22,7	-11,6	-3,4
Innskudd	11 781	11 993	12 245	12 034	11 487	11 649	11 465	11 031
Utlån til kunder	20 570	20 610	20 121	19 143	18 387	17 746	17 351	17 038
Utlån med offentlig garanti	17 654	16 933	17 357	16 823	16 547	16 524	16 293	16 660
Misligholdte lån	54	48	77	97	86	69	60	62
Innlån ved utstedelse av verdipapirer	25 800	26 203	25 993	25 899	25 822	25 528	24 858	24 655
Forvaltningskapital	42 640	43 438	43 850	42 002	39 699	39 611	38 861	38 586
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	41 196	41 568	41 775	40 850	38 394	38 350	37 975	37 837
Egenkapital	2 427	2 389	2 339	2 322	2 221	2 195	2 174	2 154
Rentenetto	0,80 %	0,57 %	0,34 %	0,19 %	0,76 %	0,55 %	0,36 %	0,17 %
Resultat av ordinær drift før skatt	0,33 %	0,24 %	0,10 %	0,04 %	0,27 %	0,20 %	0,13 %	0,06 %
Egenkapitalavkastning før skatt	6,16 %	6,11 %	3,59 %	2,69 %	4,78 %	4,82 %	4,73 %	4,50 %
Kapitaldekning	19,5 %	18,7 %	18,4 %	18,8 %	19,1 %	19,0 %	19,6 %	19,0 %
Antall personkunder	45 406	44 842	44 213	43 712	42 785	69 147	66 879	64 729
Herav medlemmer i KLP	32 048	31 869	32 533	32 135	31 361	49 814	48 135	46 453
KLP KAPITALFORVALTNING AS								
Resultat før skatt	30,9	25,6	-1,9	-0,3	44,3	45,2	19,2	-2,1
Totale midler til forvaltning	596 254	579 129	563 238	524 877	563 567	544 395	530 531	520 816
Midler forvaltet for eksterne kunder	103 378	100 106	87 968	74 598	83 405	77 736	71 301	70 628

Kvartalsregnskap

BÆREKRAFTSREGNSKAP
4. KVARTAL 2020

Bærekraftsregnskap

INTEGRERE SAMFUNNSANSVAR I ALL VÅR VIRKSOMHET	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2018	FNs bærekraftsmål
MEDARBEIDERSTATISTIKK				
Ansatte i KLP	1 018	1 007	990	n/a
Sykefravær totalt	3,2 %	3,9 %	4,2 %	3.
KLIMA OG MILJØ				
Antall flyreiser	1 302	6 481	6 661	13. 12.
Klimagassutslipp fra forretningsreiser med fly (tonn CO2e)	150	803	874	13. 12.
Energiforbruk i KLPs egne kontorlokaler (kWh/m2)	97	127	148	9. 13.
Energiforbruk i KLPs eiendomsportefølje (kWh/m2)	167	185	200	9. 13.

PÅVIRKE SELSKAPER OG BRANSJER TIL MER BÆREKRAFTIG DRIFT	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2018	FNs bærekraftsmål
Selskaper utelukket fra investeringene	560	534	189	Alle bærekraftsmål
Generalforsamlinger i norske selskap hvor KLP har stemt (antall/andel)	112 (97 %)	102 (97 %)	106 (98 %)	n/a
Generalforsamlinger i utenlandske selskaper hvor KLP har stemt (antall/andel)	8 052 (96 %)	7 512 (97 %)	6 408 (97 %)	n/a
Selskaper KLP har hatt direkte dialog med	362	191	103	Alle bærekraftsmål

Bærekraftsregnskap

ØKE INVESTERINGER SOM FREMMER EN BÆREKRAFTIG UTVIKLING OG STØTTER OPP OM VÅRE FINANSIELLE MÅL	Endring 4. kvartal					FNs bærekraftsmål
	2020	2019	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2018	
KLIMAVENNLIGE INVESTERINGER						
Fornybar energi i Norge (mNOK)	-1 502	1 435	22 482	23 258	23 014	7.
Fornybar energi internasjonalt (mNOK)	1 485	970	6 624	3 127	1 644	7.
Fornybar energi i utviklingsland (mNOK)	50	87	932	725	483	7. 9. 17.
Miljøbygg i eiendomsporteføljen (mNOK)	2 206	2 169	17 635	14 197	11 985	9.
Grønne obligasjoner (mNOK)	53	-40	1 881	890	792	n/a
Andre klimavennlige investeringer (mNOK)	3 101	118	4 820	295	230	n/a
Totalt (mNOK)	5 392	4 740	54 374	42 493	38 148	
Klimavennlige investeringer som andel av KLPs investeringer	1 %	0 %	8 %	7 %	7 %	
Fornybar energi (markedsverdi mNOK)	-935	-163	31 679	29 748	27 728	7.
Fornybar energi (som andel av KLPs investeringer)	0 %	0 %	5 %	5 %	5 %	7.
Fossil energi (markedsverdi mNOK)	96	73	7 818	10 823	10 214	n/a
Fossil energi (som andel av KLPs investeringer)	0 %	0 %	1 %	2 %	2 %	n/a
Miljøbygg i eiendomsporteføljen (verdi mNOK)	2 206	2 169	17 635	14 197	11 985	9.
Miljøbygg i eiendomsporteføljen (andel av porteføljens markedsverdi mNOK)	2 %	2 %	22 %	19 %	18 %	9.
FINANS I UTVIKLINGSLAND						
Bank og finans i utviklingsland (mNOK)	-56	29	665	713	570	1. 5. 8. 17.
SÅKORNINVESTERINGER						
Såkokorninvesteringer i Norge	3	1	15	8	4	8
UTVIKLE PRODUKTER OG TJENESTER SOM BIDRAR TIL POSITIV SAMFUNNSUTVIKLING						
UTLÅNSVIRKSOMHET						
Utlån til vei og transport (mNOK)	153	130	9 525	8 812	8 543	9
Utlån til offentlig eiendom (mNOK)	-332	263	4 543	4 987	4 798	9
Utlån til offentlig sektor og virksomheter (mNOK)	1 763	1 167	63 943	56 434	51 425	n/a

Noter til bærekraftsregnskapet

INTEGRERE SAMFUNNSANSVAR I ALL VÅR VIRKSOMHET

I KLP skal samfunnsansvar være integrert i alle forretningsprosesser og virksomhetsområder på en relevant og hensiktsmessig måte.

MEDARBEIDERSTATISTIKK

Det er viktig at våre ansatte har et godt arbeidsmiljø. KLPs ansatte og deres samlede kompetanse er en nøkkelressurs for KLP.

KLP jobber kontinuerlig med å redusere de ansatte sitt sykefravær.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Tallene viser hvordan KLP støtter opp om FNs bærekraftsmål 3, *Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.*

MÅLSETTING:

KLPs mål er å ha lavere sykefravær enn 4 prosent.

Sykefraværet i fjerde kvartal er lavere enn tidligere år og lavere enn målsettingen på 4 prosent. Det er naturlig å tro at covid-19 har påvirket sykefraværet, og at både strenge smittevernstiltak og økt fleksibilitet ved hjemmekontor kan ha bidratt til å redusere sykefraværet.

DEFINISJONER:

Antall ansatte inkluderer ansatte i permisjon og ansatte som jobber deltid.

Sykefravær er egenmeldt og legemeldt sykefravær. Korttids-sykefravær er definert til 1-3 dager, langtidsfravær 4 dager eller mer.

KLIMA OG MILJØ

KLP jobber for å redusere miljøpåvirkningen av egen drift.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Indikatorerne viser hvordan KLP bidrar mot flere av FNs bærekraftsmål:

- Mål 9, *Innovasjon og Infrastruktur*, spesielt delmål 9.4 om innen 2030 å oppgradere infrastruktur og omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig, med en mer effektiv bruk av ressurser og miljøvennlige teknologiformer.
- Mål 13, *Stoppe klimaendringene*.

MÅLSETTING:

- Halvere klimagassutslipp fra egen drift innen 2030, med utgangspunkt i utslippene i 2010.
- Redusere energiforbruket i eiendomsporteføljen til 180 kWh per kvadratmeter.

Den pågående pandemien har ført til en drastisk nedgang i antall flyreiser og energiforbruk i KLPs egne kontorlokaler. Som følge av smittevernstiltakene har KLP holdt fast ved hjemmekontor-ordning og restriksjoner for jobbreiser, noe som har resultert i færre flyreiser og redusert energiforbruk.

Smittevernstiltakene har også påvirket aktiviteten i KLPs eiendomsportefølge, som blant annet inkluderer kontorbygg, kjøpesentre og hoteller, noe som har resultert i redusert energiforbruk.

DEFINISJON:

Flyreiser og klimagassutslipp

Antall flyreiser er basert på tall fra vårt reisebyrå, og det er antall strekninger som rapporteres. En strekning vil si en enkelt distanse, og en tur-retur reise kan bestå av flere strekninger. KLP byttet reisebyrå etter tredje kvartal 2020, men det er benyttet samme metodikk for å beregne flyreiser i fjerde kvartal.

Tidligere kvartaler har tallet ikke blitt korrigert for bestilte reiser som har blitt avbestilt, kansellert eller ikke gjennomført på grunn av pandemien. Det reelle antallet flyreiser har derfor vært lavere enn hva som har blitt rapportert. Tallene per 31.12.2020 viser kun gjennomførte reiser og er korrigert for reiser som er avbestilt, kansellert eller ikke gjennomført.

På grunn av dette er tallet som rapporteres i fjerde kvartal lavere enn tallet som ble rapportert tredje kvartal.

Klimagassutslipp fra våre flyreiser er utregnet basert på antall kilometer fløyet, og leveres av vårt reisebyrå.

Energiforbruk i KLPs egne kontorer

Energiforbruket er en vesentlig kilde til KLPs klimagassutslipp. Energiforbruket i KLPs egne kontorlokaler er ikke temperaturkorrigert, men viser faktisk forbruk. Med egne kontorlokaler menes de kontorlokalene KLP-konsernets ansatte jobber i. Energiforbruket er hentet fra vårt energioppfølgingssystem.

Energiforbruk i KLPs eiendomsportefølge

Data som rapporteres er gjennomsnittlig 12 måneders klimakorrigert spesifikk energiforbruk for egendrivede bygg.

Med egendrivede bygg menes de eiendommene som KLP eier, har ansvar for drift og vedlikehold, og hvor KLP har muligheten til å iverksette og måle effekten av miljøtiltak. Dette er bygg i Oslo, Trondheim, København og Stockholm. Alle disse byggene har energioppfølgingssystem hvor energiforbruket registreres og overvåkes. I de aller fleste byggene er leietakers energiforbruk også medtatt, slik at vi har oversikt over totalt energiforbruk på byggene.

Energiforbruk kWh per kvadratmeter pr år for KLPs egendrivede bygg er temperaturkorrigert for å kunne måle effekt av iverksatte energisparingstiltak. Selskapet har en stor portefølge med bygg, som også endrer seg over tid. De enkelte byggene kan også endre bruksmønster i kortere eller lengre tidsperioder, som for eksempel i forbindelse med leietakerutskiftninger.

Det kan være ulike grunner til at det av og til ikke er mulig å få innhentet korrekte tall, eksempelvis ved feil på målere eller for sent innrapporterte tall fra våre underleverandører. Dette tas høyde for ved at rapporteringen kun inkluderer KLPs egendrivede bygg og som har sammenliknbare driftsforhold 12 måneder tilbake i tid fra rapporteringstidspunktet. Det betyr imidlertid at byggene KLP rapporterer på varierer noe fra år til år, men vurderingen er at dette likevel vil plukke opp de riktige trendene i selskapets eiendomsmasse.

PÅVIRKE SELSKAPER OG BRANSJER TIL MER BÆREKRAFTIG DRIFT:

KLP er en engasjert investor og eier som søker å påvirke både enkeltelskaper, bransjer og markeder.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Som en ansvarlig investor og eier har KLP dialog med selskaper om mange temaer relatert til FNs bærekraftsmål. KLPs utelukkelseskriterier er også i samsvar med bærekraftsmålene. Noen eksempler:

- Delmål 3.a; Styrke gjennomføringen av Verdens helseorganisasjons rammekonvensjon om forebygging av tobakkskader i alle land.
- Delmål 8.7; Treffe umiddelbare og effektive tiltak for å avskaffe tvangsarbeid, få slutt på moderne slaveri og menneskehandel og sikre at de verste formene for barnearbeid forbyes og avskaffes.
- Delmål 12.6; Stimulere selskaper til å innføre bærekraftige arbeidsmetoder og integrere informasjon om bærekraft i sine rapporteringsrutiner.
- Delmål 16.2; Stanse overgrep, utnyttning, menneskehandel og alle former for vold mot og tortur av barn, 16.4; Innen 2030 oppnå en betydelig reduksjon av ulovlige finans- og våpenstrømmer, og 16.5; Oppnå en betydelig reduksjon i alle former for korrupsjon og bestikkelser.

ØKE KLIMAVENNLIGE INVESTERINGER

KLPs investeringer fremmer mange ulike dimensjoner ved en bærekraftig utvikling, men gitt KLPs fokus på klimaendringer satser vi særlig på klimavennlige investeringer. KLP ønsker å styre kapitalen i en klimavennlig retning ved å sette konkrete mål for utvalgte investeringer.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Indikatorene viser hvordan KLP bidrar mot flere av FNs bærekraftsmål:

- Mål 7, *Ren energi for alle*, derunder delmål 7.1; Innen 2030 sikre allmenn tilgang til pålitelige og moderne energikilder, og 7.2; Innen 2030 betydelig øke andelen fornybar energi i verdens samlede energiforbruk.
- Mål 9, *Innovasjon og infrastruktur*, spesielt delmål 9.a; Legge til rette for en bærekraftig og robust utvikling av infrastrukturen i utviklingsland ved å øke den finansielle, teknologiske og faglige bistanden, og 9.4; Innen 2030 oppgradere infrastruktur og omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig, med en mer effektiv bruk av ressurser og miljøvennlige teknologiformer.
- Delmål 17.3; Mobilisere ytterligere finansielle ressurser til utviklingslandene fra flere kilder.

MÅLSETTING:

Øke KLPs klimavennlige investeringer med 6 milliarder kroner per år.

MÅLSETTING:

KLP har som mål å stemme på 75 prosent av generalforsamlingene internasjonalt, og 90 prosent av generalforsamlingene i Norge.

DEFINISJON:**Utelukkede selskaper**

Antall utelukkelse viser til totalt antall selskaper KLP har ekskludert fra investeringene på grunn av brudd på *Retningslinje for KLP som ansvarlig investor* ved utgangen av kvartalet.

Dialog med selskaper

Antall selskaper KLP har hatt direkte dialog med viser til selskaper som KLP har vært i kontakt med under året angående sosiale, miljø-, eller styringsmessige temaer. KLPs oppfølging varierer i omfang, tema og tidsperspektiv. Dette er en form for eierskapsutøvelse der KLP engasjerer i en dialog med selskaper for å avklare hvordan de håndterer samfunnsansvarsutfordringer samt kommuniserer KLPs forventninger som investor og eier.

DEFINISJON:

Det er markedsverdien av investeringene, i millioner kroner, som oppgis.

Fornybar energi i Norge

Fornybar energi i Norge er aksje- og obligasjonsinvesteringer i norske kraft- og nettselskaper. Kraftselskapene er klassifisert som el-produsenter fra vannkraft, vindkraft eller biobrensel. Dette kvartalet er også utlån til selskaper og prosjekter i Norge innen kraftsektoren inkludert, noe det ikke har vært tidligere. Tallene er derfor ikke direkte sammenlignbare.

Fornybar energi internasjonalt

Fornybar energi internasjonalt er investeringer i nye prosjekter innen fornybar energi. Dette er både egenkapitalinvesteringer og prosjektfinansiering. Investeringene gjøres gjennom eksterne fondsforvaltere spesialisert på energi eller andre samarbeidspartnere.

Fornybar energi i utviklingsland

Fornybar energi i utviklingsland er investeringer i nye prosjekter innen fornybar energi. Investeringene gjøres per i dag dels som direkteinvesteringer i samarbeid med Norfund, dels som fondsinvesteringer gjennom fondsforvalteren Climate

Investor One. Investeringene er en del av KLPs portefølje for utviklingsinvesteringer, som er ett av virkemidlene i *Retningslinje for KLP som ansvarlig investor*. Formålet er å oppnå både finansiell avkastning og samfunnsmessig gevinst. Investeringene baseres på kommersielle risiko- og avkastningsvurderinger, men vektlegger også effekten på samfunns- og miljømessige parametere.

Miljøbygg:

Det er markedsverdien av miljøbygg i KLPs eiendomsportefølje som oppgis. Miljøbygg er definert som bygg med særskilte miljøkvaliteter. Dette innebærer eksempelvis at bygget er BREEAM-sertifisert med minimum karakteren *very good*, at bygget har energiklasse B eller bedre, at bygget produserer egen energi gjennom solcellepaneler, eller at bygget har vunnet en norsk eiendomspris hvor miljø er et viktig måleparameter. Det er gjort en totalvurdering, og byggene som er klassifisert som miljøbygg oppfyller ett eller flere av disse kriteriene.

Grønne obligasjoner:

Markedsverdien omfatter obligasjoner som er klassifisert som grønne, og som ikke allerede er medregnet i KLPs investeringer i fornybar energi i Norge ovenfor.

Andre klimavennlige investeringer

Klimavennlige investeringer som ikke faller inn under en av

hovedkategoriene over plasseres her. Eksempelvis har KLP gitt utlån til el-ferger og investert i et fond som investerer i skogeiendommer og grønne utlån til selskaper og prosjekter innen vann, avløp og renovasjon i Norge. KLP har også investert i børsnoterte kraftselskaper internasjonalt som i all hovedsak genererer elektrisitet fra fornybare kilder. Grønne utlån og internasjonale kraftselskaper har ikke vært inkludert i kategorien *Andre klimavennlige investeringer* tidligere år, og tallet er derfor ikke direkte sammenlignbart med tidligere år.

Andel av KLPs investeringer:

Andelen er beregnet som investeringenes andel av KLPs totale investeringer.

Investeringer i børsnoterte selskaper som KLP investerer i gjennom vår indeksforvaltning eller globale obligasjonsporteføljer er holdt utenfor denne definisjonen av klimavennlige investeringer, med unntak av grønne obligasjoner og et par internasjonale kraftselskaper.

Fossil energi:

Tallet er markedsverdien av KLPs investeringer i selskaper klassifisert som olje- og gasselskaper, herunder eksempelvis letevirksomhet, produksjon og raffinaderi. Transport- og oljeserviceselskaper er ikke inkludert.

FINANS I UTVIKLINGSLAND:

Underutviklede finansinstitusjoner og manglende tilgang på finansielle tjenester så som sparing, lån og forsikring for befolkningen er til hinder for fattigdomsreduksjon i utviklingsland. KLP ønsker gjennom sine investeringer i finans i utviklingsland å bidra til økonomisk vekst og bedre levekår.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Indikatorene viser hvordan KLP bidrar mot flere av FNs bærekraftsmål:

- Delmål 1.4; Innen 2030 sikre at alle kvinner og menn, særlig fattige og sårbare personer, har lik rett til økonomiske ressurser, egnet teknologi og finansielle tjenester, herunder mikrofinansiering.
- Delmål 5.a; Iverksette reformer for å gi kvinner lik rett til økonomiske ressurser samt tilgang til eierskap til og kontroll over jord og annen form for eiendom, finansielle tjenester, arv og naturressurser.

- Delmål 8.10: Styrke nasjonale finansinstitusjoners evne til å stimulere til og utvide tilgangen til bank- og forsikringstjenester samt finansielle tjenester for alle.
- Delmål 17.3; Mobilisere ytterligere finansielle ressurser til utviklingslandene fra flere kilder.

MÅLSETTING:

Ikke definert.

DEFINISJON:

Investeringer i bank og finans i utviklingsland er KLPs investeringer i Norsk mikrofinansinitiativ (NMI) og NorFinance. NorFinance er et investeringsselskap KLP eier sammen med blant andre Norfund. Investeringene gjøres som en del av KLPs portefølje for utviklingsinvesteringer, som er ett av virkemidlene i *Retningslinje for KLP som ansvarlig investor*. Formålet er å oppnå både finansiell avkastning og samfunnsmessig gevinst.

SÅKORNINVESTERINGER:

KLP ønsker å bidra til at gode ideer kan følges lokalt og skape arbeidsplasser i Norge. Ved å investere i nyskaping håper vi at KLP kan bidra til at nye virksomheter og nye arbeidsplasser skapes.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Indikatorene støtter blant annet opp om FNs bærekraftsmål 8, *Anstendig arbeid og økonomisk vekst*, spesielt delmål 8.3; Støtte produktiv virksomhet, opprettelse av anstendige arbeidsplasser, entreprenørskap, kreativitet og innovasjon, og stimulere til formalisering av og vekst i antallet svært små, små og mellomstore bedrifter, blant annet ved å sørge for tilgang til finansielle tjenester.

UTVIKLE PRODUKTER OG TJENESTER SOM BIDRAR TIL POSITIV SAMFUNNSUTVIKLING:

KLP ønsker å utvikle produkter og tjenester med tilknytning til vår kjernevirksomhet, som svarer på noen av de bærekraftsutfordringer våre kunder og eiere har, og som kommer samfunnet som helhet til gode.

UTLÅNSVIRKSOMHET:

KLPs utlånsvirksomhet retter seg i stor grad mot norske kommuner og fylkeskommuner, og annen offentlig virksomhet. Lånene benyttes til formål som bidrar til lokal utvikling og som kommer samfunnet som helhet til gode.

FNS BÆREKRAFTSMÅL:

Indikatorene støtter blant annet opp om FNs bærekraftsmål 9, *Innovasjon og infrastruktur*, spesielt delmål 9.1; Utvikle pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet, herunder regional og grensekryssende infrastruktur.

MÅLSETTING:

Ikke definert

DEFINISJON:

KLP etablerte i 2018 en portefølje med investeringer i såkornfond knyttet til forskningsmiljøer i Norge. KLP hadde ved utgangen av 2020 investert i 10 ulike såkornfond. Vi rapporterer her på markedsværdien av gjennomførte investeringer.

MÅLSETTING:

Øke utlån til denne typen formål.

DEFINISJON:

Utlån til offentlig eiendom er utlån til eksempelvis skolebygg, rådhus og andre kommunale bygg. Utlån til offentlig sektor og virksomheter er finansiering av ulike typer investeringer i kommuner og fylkeskommuner som for eksempel barnehager, sykehjem, skoler o.l.

Kvartalsregnskap

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE
4. KVARTAL 2020

Resultatregnskap

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

NOTE	MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4. kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
3	Premieinntekter for egen regning	8 021	8 077	37 102	40 234
	Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	2 069	873	6 009	2 876
	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	2 143	3 522	11 224	10 444
	Verdiendringer på investeringer	14 272	4 026	1 240	28 591
	Realisert gevinst og tap på investeringer	-2 245	1 667	5 698	2 140
	Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	16 239	10 089	24 170	44 051
	Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	74	60	74	238
	Andre forsikringsrelaterte inntekter	305	288	1 192	1 118
4	Erstatninger	-5 347	-5 081	-28 360	-20 157
	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelser	-22 084	-14 547	-27 711	-58 692
	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsvalgportefølje	-39	-150	549	-232
	Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	2 929	2 225	-4 111	-2 841
5	Forsikringsrelaterte driftskostnader	-347	-346	-1 172	-1 129
	Andre forsikringsrelaterte kostnader	-309	-291	-1 206	-1 119
	Resultat av teknisk regnskap	-558	324	526	1 470
	Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	611	255	1 457	1 525
	Andre inntekter	18	5	18	16
13	Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	-86	-96	-712	-374
	Resultat av ikke-teknisk regnskap	543	164	762	1 167
	Resultat før skattekostnad	-14	488	1 289	2 637
	Skattekostnader	-23	-90	-198	-499
	Resultat før andre inntekter og kostnader	-38	398	1 091	2 138
12	Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	145	128	-49	89
	Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden	72	83	-39	62
	Justering av forsikringsforpliktelsene	-21	-21	12	-16
	Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	-36	-32	12	-22
	Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	160	158	-63	113
	TOTALRESULTAT	122	556	1 028	2 251
	DISPONERINGER OG OVERFØRINGER, FORELØPIG 2020 / ENDELIG 2019:				
	Overført egenkapitaltilskudd			-614	-754
	Overført risikoutjevningfond			136	-746
	Overført annen opptjent egenkapital			-549	-750
	Sum resultatdisponeringer og overføringer			-1 028	-2 251

Balanse

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

NOTE	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
EIENDELER			
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
	Immaterielle eiendeler	602	358
7	Investeringseiendommer	1 017	955
	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	3 380	3 005
	Aksjer og andeler i øvrige datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	4 910	5 084
6	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	19 012	18 497
6,7	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	12 816	14 198
	Fordringer	1 922	660
11	Bruksretteeiendeler	1 081	204
	Andre eiendeler	710	942
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		45 450	43 902
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	61 742	53 910
	Aksjer og andeler i øvrige datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	4 254	3 079
	Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	13 263	14 051
6	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	248 813	237 100
6,7	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	276 710	266 813
Sum investeringer i kollektivporteføljen		604 782	574 953
	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	223	266
	Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	66	69
6	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	720	898
6,7	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	1 034	1 428
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		2 044	2 662
Sum eiendeler i kundeporteføljene		606 826	577 615
SUM EIENDELER		652 277	621 518

Balanse

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

NOTE	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
	Innskutt egenkapital	18 197	16 540
	Opptjent egenkapital	21 191	20 778
	Sum egenkapital	39 389	37 318
6	Ansvarlig lånekapital mv.	4 898	7 750
15	Premiereserve mv.	456 118	459 343
	Tilleggsavsetninger	43 325	36 070
	Kursreguleringsfond	55 137	55 761
	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	38 124	12 359
	Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	592 705	563 532
15	Pensjonskapital mv.	1 415	2 064
	Tilleggsavsetninger	135	140
	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	464	495
	Sum forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	2 014	2 698
12	Pensjonsforpliktelser o.l.	594	508
	Forpliktelser ved periodeskatt	1 155	948
	Forpliktelser ved utsatt skatt	608	546
11	Leieforpliktelser	1 099	210
9	Forpliktelser	9 506	7 789
	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	309	219
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER	652 277	621 518
POSTER UTENOM BALANSEN			
	Betingede forpliktelser	26 011	21 227

Egenkapitaloppstilling

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

2020 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital		Sum egenkapital
		Risiko- utjevningssfond	Annen opptjent egenkapital	
Egenkapital 01.01.2020	16 540	5 540	15 238	37 318
Resultat før andre inntekter og kostnader	614	-136	612	1 091
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			-49	-49
Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden			-39	-39
Justering av forsikringsforpliktelsene			12	12
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			12	12
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			-63	-63
Totalresultat	614	-136	549	1 028
Innbetalt egenkapitaltilskudd	1 043			1 043
Sum transaksjoner med eierne	1 043			1 043
Egenkapital 31.12.2020	18 197	5 404	15 787	39 389

2019 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital		Sum egenkapital
		Risiko- utjevningssfond	Annen opptjent egenkapital	
Egenkapital 01.01.2019	14 554	4 793	14 488	33 835
Resultat før andre inntekter og kostnader	754	746	638	2 138
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			89	89
Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden			62	62
Justering av forsikringsforpliktelsene			-16	-16
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			-22	-22
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			113	113
Totalresultat	754	746	750	2 251
Innbetalt egenkapitaltilskudd	1 232			1 232
Sum transaksjoner med eierne	1 232			1 232
Egenkapital 31.12.2019	16 540	5 540	15 238	37 318

Kontantstrømoppstilling

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

MILLIONER KRONER	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2020 -30.09.2020	01.01.2020 -30.06.2020	01.01.2020 -31.03.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	2 885	3 159	394	367	-899
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter ¹	-324	-227	-153	-72	-280
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter ²	-2 802	-2 827	-261	-259	1 125
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	-241	105	-21	37	-54
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	900	900	900	900	954
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	659	1 005	879	937	900

¹ Utbetaling ved kjøp av driftsmidler.

² Netto innbetaling av egenkapitaltilskudd, opptak og nedbetaling av gjeld.

Noter til regnskapet

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

NOTE 1 Regnskapsprinsipper og -estimer

REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet i denne delårsrapporten viser delårsregnskapet for Kommunal Landspensjonskasse (KLP), for perioden 01.01.2020 – 31.12.2020. Regnskapet er ikke revidert.

Delårsregnskapet er avlagt etter Forskrift av 18. desember 2015 nr. 1824: Forskrift om årsregnskap for livsforsikringsforetak (årsregnskapsforskriften) og IAS 34 Delårsrapportering. Delårsregnskapet er utarbeidet etter samme prinsipper som årsregnskapet for 2019 med mindre annet er oppgitt.

Delårsregnskapet inneholder ikke all informasjon som kreves av et fullstendig årsregnskap, og denne delårsrapporten bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2019. Foretakets årsrapport er tilgjengelig på klp.no.

REGNSKAPSESTIMATER

Ved utarbeidelse av delårsregnskapet har ledelsen utøvet skjønn og benyttet estimer og forutsetninger som påvirker regnskapstallene. Faktiske tall kan derfor avvike fra benyttede estimer.

Størstedelen av KLPs finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, er i stor grad eiendeler som omsettes i et aktivt marked, og markedsverdiene av disse investeringene er observerbare. Når det gjelder KLPs prising av unoterte verdier, vil det være usikkerhet til verdsettelsen av disse. Dette gjelder spesielt de verdipapirer som prises på bakgrunn av ikke-observerbare forutsetninger. Utbruddet av Covid-19 har preget utviklingen av norske- og internasjonale finansmarkeder gjennom året, og medfører usikkerhet omkring estimer og verdsettelse av foretakets finansielle instrumenter.

De underliggende verdiene i eiendomsdatterfortak er knyttet til investeringer i eiendom. Eiendom verdsettes ved hjelp av en intern verdsettelsesmodell, hvor man tar utgangspunkt i neddiskontering av beregnet 20 års kontantstrøm og med en diskonteringsrate som tilsvarende markedets avkastningskrav for tilsvarende eiendommer. I tillegg innhentes eksterne verddivurderinger for et utvalg av eiendommene for å kvalitetssikre de interne verddivurderingene.

Det hefter fortsatt stor usikkerhet rundt hvordan effektene av COVID -19 vil bli. Både interne og eksterne verdsettelse er usikre på effektene av faktorer som endringer i tilgang på fremmedkapital, fallende renter, endrede innlåns- og utlåns-kostnader for banker, tilgang på egenkapital, endret investeradferd, endringer i leiemarked, endringer i leietakers likviditet og kortsiktige betalingssevne. Verdsettelsen av eiendom er derfor i kvartalet gjort med uendrede hovedpremisser, men man observerer at det ligger økt risiko for enkelte hoteller og kjøpesentre i porteføljen. Sentrale kontoreiendommer med lange kontrakter anses å ha noe redusert risiko, grunnet investorattraktivitet.

Gjennom året har det vært betydelige endringer i rentemarkedene. Dette har i særlig grad påvirket diskonteringsrenten som anvendes i beregning av nåverdien av foretakets pensjonsforpliktelser. Diskonteringsrentene som er brukt til denne beregningen er endret fra 2,3% per 31.12.2019 til 1,7% per 31.12.2020. Effekten av endringen i pensjonsforutsetningene øker pensjonsforpliktelsen for egne ansatte med 49 millioner kroner.

NOTE 2 Verdiendring eiendomsinvesteringer

Porteføljen av investeringseiendommer inklusive investeringseiendommer eid via datterforetak er verdivurdert per 31.12.2020

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4. kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Verdiregulering inkludert valutaendringer	1 928	708	4 033	952
Valutasikring	639	-32	-1 500	730
Netto verdiregulering inkludert valutasikring	2 567	676	2 533	1 682

NOTE 3 Premieinntekter for egen regning

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4. kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Forfalte premier, brutto	8 017	8 066	34 252	40 224
Avgitte gjenforsikringspremier	0	0	0	-1
Overføring av premiereserve fra andre	4	11	2 850	11
Sum premieinntekter for egen regning	8 021	8 077	37 102	40 234

NOTE 4 Erstatninger

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4. kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Utbetalte erstatninger	5 359	5 077	20 704	19 866
Overføring av premiereserve til andre	-11	3	7 656	292
Sum erstatninger	5 347	5 081	28 360	20 157

NOTE 5 Forsikringsrelaterte driftskostnader

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4. kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Personalkostnader	204	198	691	678
Avskrivninger og nedskrivninger	49	68	179	193
Andre driftskostnader	95	80	302	258
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	347	346	1 172	1 129

NOTE 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser

For informasjon vedrørende prising av finansielle eiendeler og forpliktelser henvises det til note 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser i konsernregnskapet.

31.12.2020 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST								
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL								
Norske hold til forfall obligasjoner	543	644	4 445	5 000	11	11	5 000	5 655
Opptjente ikke forfalte renter	19	19	101	101	0	0	120	120
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	6 547	6 923	16 993	18 918	38	44	23 578	25 884
Opptjente ikke forfalte renter	41	41	223	223	1	1	264	264
Sum investeringer som holdes til forfall	7 149	7 626	21 763	24 242	50	56	28 962	31 924
OBLIGASJONER								
Norske obligasjonslån	4 337	4 567	46 054	49 088	191	204	50 582	53 860
Opptjente ikke forfalte renter	60	60	725	725	3	3	788	788
Utenlandske obligasjonslån	7 366	7 880	101 144	109 202	468	503	108 979	117 585
Opptjente ikke forfalte renter	100	100	1 702	1 702	8	8	1 810	1 810
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	11 863	12 607	149 626	160 718	671	719	162 159	174 043
ØVRIG UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	3 191	3 243	0	0	3 191	3 243
Lån med offentlig garanti	0	0	64 088	65 304	0	0	64 088	65 304
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	0	0	9 864	9 864	0	0	9 864	9 864
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	280	280	0	0	280	280
Sum øvrige utlån og fordringer	0	0	77 424	78 691	0	0	77 424	78 691
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	19 012	20 233	248 813	263 650	720	775	268 546	284 658
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI								
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	7	7	6 581	6 581	0	0	6 588	6 588
Utenlandske aksjer	0	0	26 548	26 548	0	0	26 548	26 548
Sum aksjer	7	7	33 129	33 129	0	0	33 136	33 136
Eiendomsfond	0	0	4 031	4 031	0	0	4 031	4 031
Norske aksjefond	0	0	72 440	72 440	580	580	73 021	73 021
Utenlandske aksjefond	0	0	17 818	17 818	0	0	17 818	17 818
Sum aksjefondsandeler	0	0	94 290	94 290	580	580	94 870	94 870
Norske alternative investeringer	0	0	1 709	1 709	8	8	1 717	1 717
Utenlandske alternative investeringer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum alternative investeringer	0	0	1 710	1 710	8	8	1 718	1 718
Sum aksjer og andeler	7	7	129 128	129 128	588	588	129 724	129 724

NOTE 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.

31.12.2020 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	6 604	6 604	30 995	30 995	0	0	37 600	37 600
Utenlandske obligasjoner	429	429	18 703	18 703	0	0	19 131	19 131
Opptjente ikke forfalte renter	28	28	368	368	0	0	396	396
Norske obligasjonsfond	2 632	2 632	36 415	36 415	337	337	39 384	39 384
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	28 828	28 828	0	0	28 828	28 828
Norske sertifikater	530	530	2 255	2 255	0	0	2 785	2 785
Utenlandske sertifikater	0	0	549	549	0	0	549	549
Opptjente ikke forfalte renter	2	2	5	5	0	0	7	7
Sum rentebærende verdipapirer	10 226	10 226	118 119	118 119	337	337	128 681	128 681
Norske utlån og fordringer	570	570	15 446	15 446	27	27	16 043	16 043
Utenlandske utlån og fordringer	1 129	1 129	5 530	5 530	67	67	6 726	6 726
Sum utlån og fordringer	1 700	1 700	20 977	20 977	93	93	22 770	22 770
DERIVATER								
Renteswapper	775	775	1 018	1 018	0	0	1 792	1 792
Aksjeopsjon	0	0	219	219	0	0	219	219
Valutaterminer	109	109	4 706	4 706	16	16	4 831	4 831
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	884	884	5 943	5 943	16	16	6 843	6 843
Andre finansielle eiendeler	0	0	2 543	2 543	0	0	2 543	2 543
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	12 816	12 816	276 710	276 710	1 034	1 034	290 560	290 560
FORPLIKTELSE								
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	0	0	0	0	0	0
Valutaterminer	0	0	326	326	1	1	327	327
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	0	0	326	326	1	1	327	327
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Ansvarlig lånekapital	3 135	3 561	0	0	0	0	3 135	3 561
Fondsobligasjonslån	1 764	1 592	0	0	0	0	1 764	1 592
Sum ansvarlig lånekapital mv.	4 898	5 152	0	0	0	0	4 898	5 152
FORPLIKTELSE TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Norske call money ¹	0	0	2 504	2 504	3	3	2 507	2 507
Utenlandske call money ¹	923	923	2 412	2 412	17	17	3 352	3 352
Sum forpliktelse til kredittinstitusjoner	923	923	4 917	4 917	19	19	5 859	5 859

¹ Call money er sikkerhetsstillelse for blant annet betalt/mottatt margin i forbindelse med derivater.

NOTE 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST								
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL								
Norske hold til forfall obligasjoner	535	612	4 442	4 845	15	15	4 993	5 472
Opptjente ikke forfalte renter	19	19	101	101	0	0	120	120
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	6 286	6 569	17 859	19 018	48	53	24 192	25 640
Opptjente ikke forfalte renter	41	41	235	235	1	1	276	276
Sum investeringer som holdes til forfall	6 880	7 240	22 637	24 199	64	70	29 581	31 508
OBLIGASJONER								
Norske obligasjonslån	4 151	4 217	43 343	44 884	219	229	47 714	49 330
Opptjente ikke forfalte renter	59	59	745	745	4	4	808	808
Utenlandske obligasjonslån	7 308	7 504	97 383	101 128	601	623	105 292	109 256
Opptjente ikke forfalte renter	98	98	1 601	1 601	11	11	1 709	1 709
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	11 617	11 878	143 072	148 357	834	867	155 523	161 102
ØVRIG UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	3 391	3 393	0	0	3 391	3 393
Lån med offentlig garanti	0	0	56 964	57 170	0	0	56 964	57 170
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	0	0	10 699	10 727	0	0	10 699	10 727
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	337	337	0	0	337	337
Sum øvrige utlån og fordringer	0	0	71 391	71 627	0	0	71 391	71 627
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	18 497	19 118	237 100	244 183	898	937	256 495	264 238
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI								
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	5	5	7 138	7 138	0	0	7 144	7 144
Utenlandske aksjer	0	0	33 178	33 178	0	0	33 178	33 178
Sum aksjer	5	5	40 317	40 317	0	0	40 322	40 322
Eiendomsfond	0	0	2 524	2 524	0	0	2 524	2 524
Norske aksjefond	0	0	81 512	81 512	804	804	82 316	82 316
Utenlandske aksjefond	0	0	13 719	13 719	0	0	13 719	13 719
Sum aksjefondsandeler	0	0	97 755	97 755	804	804	98 559	98 559
Norske alternative investeringer	0	0	2 740	2 740	17	17	2 757	2 757
Utenlandske alternative investeringer	0	0	2 005	2 005	0	0	2 005	2 005
Sum alternative investeringer	0	0	4 746	4 746	17	17	4 762	4 762
Sum aksjer og andeler	5	5	142 817	142 817	820	820	143 643	143 643

NOTE 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	7 912	7 912	27 892	27 892	0	0	35 804	35 804
Utenlandske obligasjoner	228	228	17 256	17 256	0	0	17 484	17 484
Opptjente ikke forfalte renter	42	42	325	325	0	0	367	367
Norske obligasjonsfond	2 859	2 859	41 292	41 292	505	505	44 656	44 656
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	14 895	14 895	0	0	14 895	14 895
Norske sertifikater	700	700	3 542	3 542	0	0	4 241	4 241
Opptjente ikke forfalte renter	3	3	6	6	0	0	9	9
Sum rentebærende verdipapirer	11 744	11 744	105 208	105 208	505	505	117 456	117 456
Norske utlån og fordringer	1 482	1 482	9 485	9 485	47	47	11 014	11 014
Utenlandske utlån og fordringer	219	219	4 639	4 639	40	40	4 899	4 899
Sum utlån og fordringer	1 701	1 701	14 124	14 124	87	87	15 913	15 913
DERIVATER								
Renteswapper	747	747	886	886	0	0	1 633	1 633
Valutaterminer	0	0	3 084	3 084	15	15	3 100	3 100
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	747	747	3 971	3 971	15	15	4 733	4 733
Andre finansielle eiendeler	0	0	693	693	0	0	693	693
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	14 198	14 198	266 813	266 813	1 428	1 428	282 438	282 438
FORPLIKTELSE								
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	0	0	0	0	0	0
Valutaterminer	0	0	597	597	2	2	599	599
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	0	0	598	598	2	2	599	599
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Ansvarlig lånekapital	6 012	6 928	0	0	0	0	6 012	6 928
Fondsobligasjonslån	1 738	1 672	0	0	0	0	1 738	1 672
Sum ansvarlig lånekapital mv.	7 750	8 599	0	0	0	0	7 750	8 599
FORPLIKTELSE TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Norske call money ¹	0	0	1 397	1 397	3	3	1 400	1 400
Utenlandske call money ¹	762	762	1 822	1 822	7	7	2 591	2 591
Sum forpliktelser til kreditinstitusjoner	762	762	3 219	3 219	9	9	3 990	3 990

¹ Call money er sikkerhetsstillelse for blant annet betalt/mottatt margin i forbindelse med derivater.

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki

31.12.2020 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELKAPSPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	2 632	7 594	0	10 226
Sertifikater	0	533	0	533
Obligasjoner	0	7 061	0	7 061
Obligasjonsfond	2 632	0	0	2 632
Utlån og fordringer	1 464	236	0	1 700
Aksjer og andeler	0	0	7	7
Aksjer	0	0	7	7
Finansielle derivater	0	884	0	884
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum selskapsporteføljen	4 096	8 713	7	12 816
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	69 047	44 822	4 250	118 119
Sertifikater	549	2 260	0	2 809
Obligasjoner	16 038	34 028	0	50 066
Obligasjonsfond	52 460	8 534	4 250	65 243
Utlån og fordringer	20 662	315	0	20 977
Aksjer og andeler	104 274	3 193	21 662	129 128
Aksjer	30 258	326	2 545	33 129
Aksjefond	74 016	0	55	74 070
Eiendomsfond	0	1 157	2 874	4 031
Spesialfond	0	1 710	0	1 710
Private Equity	0	0	16 188	16 188
Finansielle derivater	0	5 943	0	5 943
Andre finansielle eiendeler	0	2 543	0	2 543
Sum kollektivporteføljen	193 983	56 816	25 911	276 710

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki – forts.

31.12.2020 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	330	7	0	337
Obligasjonsfond	330	7	0	337
Utlån og fordringer	93	0	0	93
Aksjer og andeler	580	8	0	588
Aksjefond	580	0	0	580
Spesialfond	0	8	0	8
Finansielle derivater	0	16	0	16
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum investeringsvalgporteføljen	1 004	30	0	1 034
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	199 083	65 559	25 918	290 560
SELKAPSPORTEFØLJEN				
Investeringseiendom	0	0	1 017	1 017
Sum investeringseiendom	0	0	1 017	1 017
FORPLIKTELSER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	0	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	923	0	0	923
Sum selskapsporteføljen	923	0	0	923
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	326	0	326
Gjeld til kredittinstitusjoner	4 917	0	0	4 917
Sum kollektivporteføljen	4 917	326	0	5 242
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	1	0	1
Gjeld til kredittinstitusjoner	19	0	0	19
Sum investeringsvalgporteføljen	19	1	0	21
Sum finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	5 859	327	0	6 186

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki — forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	2 905	8 839	0	11 744
Sertifikater	0	703	0	703
Obligasjoner	46	8 136	0	8 182
Obligasjonsfond	2 859	0	0	2 859
Utlån og fordringer	575	1 126	0	1 701
Aksjer og andeler	0	0	5	5
Aksjer	0	0	5	5
Finansielle derivater	0	747	0	747
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum selskapsporteføljen	3 480	10 713	5	14 198
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	73 777	31 431	0	105 208
Sertifikater	1 927	1 621	0	3 548
Obligasjoner	15 662	29 810	0	45 472
Obligasjonsfond	56 188	0	0	56 188
Utlån og fordringer	13 709	416	0	14 124
Aksjer og andeler	120 300	5 406	17 111	142 817
Aksjer	37 518	629	2 170	40 317
Aksjefond	82 781	0	54	82 835
Eiendomsfond	0	32	2 492	2 524
Spesialfond	0	4 746	0	4 746
Private Equity	0	0	12 396	12 396
Finansielle derivater	0	3 971	0	3 971
Andre finansielle eiendeler	0	693	0	693
Sum kollektivporteføljen	207 785	41 917	17 111	266 813

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Rentebærende verdipapirer	505	0	0	505
Obligasjonsfond	505	0	0	505
Utlån og fordringer	87	0	0	87
Aksjer og andeler	804	17	0	820
Aksjefond	804	0	0	804
Spesialfond	0	17	0	17
Finansielle derivater	0	15	0	15
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum investeringsvalgporteføljen	1 396	32	0	1 428
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	212 661	52 662	17 116	282 438
SELKAPSPORTEFØLJEN				
Investeringseiendom	0	0	955	955
Sum investeringseiendom	0	0	955	955
FORPLIKTELSER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	0	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	762	0	0	762
Sum selskapsporteføljen	762	0	0	762
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	598	0	598
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 219	0	0	3 219
Sum kollektivporteføljen	3 219	598	0	3 817
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	2	0	2
Gjeld til kredittinstitusjoner	9	0	0	9
Sum investeringsvalgporteføljen	9	2	0	11
Sum finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	3 990	599	0	4 590

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki – forts.

ENDRINGER I NIVÅ 3 AKSJER, UNOTERTE SELSKAPSPORTEFØLJEN	Bokført verdi 31.12.2020	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	5	4
Solgt	0	0
Kjøpt	0	2
Urealiserte endringer	1	-1
Utgående balanse 31.12.	7	5
Realisert gevinst / tap	0	0

ENDRINGER I NIVÅ 3 AKSJER, UNOTERTE KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	Bokført verdi 31.12.2020	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	2 170	2 481
Solgt	-23	-1 419
Kjøpt	377	764
Urealiserte endringer	22	343
Utgående balanse 31.12.	2 545	2 170
Realisert gevinst / tap	0	318

ENDRINGER I NIVÅ 3 AKSJEFOND, UNOTERTE KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	Bokført verdi 31.12.2020	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	52	61
Solgt	0	-9
Kjøpt	0	0
Urealiserte endringer	3	2
Utgående balanse 31.12.	55	54
Realisert gevinst / tap	0	0

ENDRINGER I NIVÅ 3, PRIVATE EQUITY, OG EIENDOMSFOND KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	Bokført verdi 31.12.2020	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	14 888	12 664
Solgt	-1 740	-2 400
Kjøpt	8 341	2 882
Urealiserte endringer	302	1 742
Utgående balanse 31.12.	23 312	14 888
Realisert gevinst / tap	636	878

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki – forts.

ENDRINGER I NIVÅ 3, INVESTERINGSEIENDOM SELSKAPSPORTEFØLJEN	Bokført verdi 31.12.2020	Bokført verdi 31.12.2019
Inngående balanse 01.01.	955	924
Solgt	0	0
Kjøpt	0	0
Urealiserte endringer	85	67
Annet	-23	-36
Utgående balanse 31.12.	1 017	955
Realisert gevinst / tap	0	0
Sum nivå 3	26 935	18 071

Beløpene i nivåfordelingen finner man igjen i balansen, under de ulike porteføljenes fordeling av finansielle instrumenter til virkelig verdi og investeringseiendommer. Urealiserte endringer reflekteres på linjen «Verdiendringer på investeringer» i resultatet i de ulike porteføljene.

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

NIVÅ 1:

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

NIVÅ 2:

Instrumenter i dette nivået anses ikke å ha et aktivt marked. Virkelig verdi hentes fra observerbare markedsdata; dette inkluderer hovedsaklig priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisdende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler på instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner. For mer informasjon vedrørende prising av nivå 2 instrumenter henvises det til note 9 i konsernet for de ulike klassene som ligger i dette nivået.

NIVÅ 3:

Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes på markeder som anses som inaktivt. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger, hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos KLP er unoterte aksjer og private equity investeringer. For mer informasjon vedrørende prising av nivå 3 instrumenter henvises det til note 9 i konsernet for de ulike klassene som ligger i dette nivået.

Verdsettelse rundt poster i de ulike nivåene er beskrevet i note 9 i konsernet, for beskrivelse av prising på investeringseiendom henvises det til årsrapporten.

I note 6 opplyses det om virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost. Den nivåbaserte fordelingen for disse postene vil være som følger: eiendeler klassifisert som hold til forfall vil inngå i nivå 1, utlån, og lån og fordringer vil inngå i nivå 2. Forpliktelser, målt til amortisert kost, vil være fordelt på følgende vis; ansvarlige lån fordelt i nivå 1 og i nivå 2, fondsobligasjonslånet vil vært fordelt i nivå 2, gjeld til kredittinstitusjoner vil vært fordelt i nivå 1. For informasjon vedrørende prising av disse rentepapirene henvises det til note 9 i konsernet.

På verdipapirene som inngår i nivå 3 er det ikke blitt gjort en sensitivitetsanalyse, en endring i variablene til prisingen er rent informasjonsmessig vurdert til å gi lite merverdi utover det som allerede er oppgitt i noten. For sensitivitetsanalyse for investeringseiendom henvises det til årsrapporten. På generelt grunnlag vil en endring i prisingen på 5% gi en endring i verdien på 1 347 millioner kroner per 31.12.2020 på eiendelene i nivå 3.

NOTE 7 Virkelig verdi hierarki – forts.

Hva gjelder flytting av papirer mellom nivåene er det lagt grenser på antall handelsdager og omsetningsmengde på aksjer for å skille nivå 1 og nivå 2. De generelle prinsippene rundt nivåfordeling går hovedsaklig på om eiendelen eller forpliktelsen er notert eller ikke, og om noteringen kan angis å være i et aktivt marked. For aksjer er det et ytterligere skille på handelsdager og omsetningsmengde som skiller ut noterte papirer som ikke inngår i aktivt marked. Ved flytting

mellom nivåene tas det utgangspunkt i verdiene ved slutten av rapporteringsperioden.

I 4. kvartal ble det flyttet aksjer for 3 millioner kroner fra nivå 1 til nivå 2 og for 44 millioner fra nivå 2 til nivå 1. Flyttingene skyldes endring i likviditet. Det er ingen flyttinger utover dette i KLP.

NOTE 8 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør

31.12.2020 MILLIONER KRONER	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/ gjeld som er presentert netto	Balansført verdi	Finansielle instrumenter	Relaterte beløp som ikke er presentert netto		Netto beløp
					Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdi- papirer	
EIENDELER							
Finansielle derivater	6 843	0	6 843	-326	-5 795	0	1 089
Sum	6 843	0	6 843	-326	-5 795	0	1 089
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER							
Sum eiendeler kollektivporteføljen	5 943	0	5 943	-326	-4 860	0	970
Sum eiendeler selskapsporteføljen	884	0	884	0	-923	0	106
Sum eiendeler investeringsvalgporteføljen	16	0	16	0	-12	0	12
Sum	6 843	0	6 843	-326	-5 795	0	1 089
GJELD							
Finansielle derivater	327	0	327	-326	-3	0	0
Sum	327	0	327	-326	-3	0	0
PORTEFØLJEFORDELT GJELD							
Sum gjeld kollektivporteføljen	326	0	326	-326	0	0	0
Sum gjeld selskapsporteføljen	0	0	0	0	0	0	0
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	1	0	1	0	-3	0	0
Sum	327	0	327	-326	-3	0	0

NOTE 8 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør – forts.

31.12.2019 MILLIONER KRONER	Relaterte beløp som ikke er presentert netto						Netto beløp
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balansført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdi-papirer	
EIENDELER							
Finansielle derivater	4 733	0	4 733	-598	-3 981	0	169
Sum	4 733	0	4 733	-598	-3 981	0	169
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER							
Sum eiendeler kollektivporteføljen	3 971	0	3 971	-597	-3 219	0	154
Sum eiendeler selskapsporteføljen	747	0	747	0	-762	0	0
Sum eiendeler investeringsvalgporteføljen	15	0	15	-1	0	0	14
Sum	4 733	0	4 733	-598	-3 981	0	169
GJELD							
Finansielle derivater	599	0	599	-598	-11	0	0
Sum	599	0	599	-598	-11	0	0
PORTEFØLJEFORDELTE GJELD							
Sum gjeld kollektivporteføljen	598	0	598	-597	-3	0	0
Sum gjeld selskapsporteføljen	0	0	0	0	0	0	0
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	2	0	2	-1	-8	0	0
Sum	599	0	599	-598	-11	0	0

Formålet med noten er å vise den potensielle effekten av nettingavtaler i KLP; hvilke muligheter KLP har for å motregne bilaterale avtaler mot andre motparter dersom disse skulle gå konkurs, og beløpet som gjenstår om alle slike nettingavtaler materialiseres. Notene viser derivatposisjoner i balansen, samt en ytterligere tabell med tilsvarende informasjon sortert på de ulike porteføljene i selskapet.

NOTE 9 Forpliktelser

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Kortsiktig gjeld verdipapirhandel	2 258	1 870
Forskuddstrekk pensjonsordning	447	429
Leverandørgjeld	4	6
Derivater	327	599
Gjeld til kredittinstitusjoner	5 859	3 990
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	576	867
Øvrige forpliktelser	34	28
Sum forpliktelser	9 506	7 789

NOTE 10 Kapitalkrav

MILLIARDER KRONER	31.12.2020	31.12.2019		31.12.2020	31.12.2019
FORENKLET SOLVENS II BALANSE					
Eiendeler, bokført	652	621	Beste estimat	595	560
Merverdier HTF/lån og fordringer	16	8	Risikomargin	15	13
Merverdier øvrige utlån	0	0	Ansvarlige lån/fondsobligasjonslån	5	8
Øvrige mer/mindreverdi	0	0	Andre forpliktelser	18	15
Utsatt skattefordel	0	0	Utsatt skatteforpliktelse	1	1
Sum eiendeler etter solvens II	668	629	Sum forpliktelser etter solvens II	635	597
			Eiendeler minus forpliktelser	33	32
			- Utsatt skattefordel	0	0
			+ Fondsobligasjonslån	2	2
			Basiskapital - kapitalgruppe 1	35	33
			Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 1	35	33
			Ansvarlige lån	4	7
			Basiskapital - kapitalgruppe 2	4	7
			Supplerende kapital	11	12
			Supplerende kapital - kapitalgruppe 2	11	12
			Fradrag for maks. kapital i gruppe 2	-7	-12
			Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 2	8	7
			Utsatt skattefordel	0	0
			Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 3	0	0
			Tellende ansvarlig kapital under Solvens II	43	41
			Markedsrisiko	7	6
			Diversifisering markedsrisiko	-2	-2
			Motpartsrisiko	0	0
			Forsikringsrisiko	14	14
			Diversifisering forsikringsrisiko	-3	-3
			Diversifisering generelt	-3	-3
			Operasjonell risiko	3	3
			Tapsabsorberende evne til utsatt skatt	-1	-1
			Solvenskapitalkrav (SCR)	15	15
			Det lineære minstekapitalkravet (MCR_lineær)	10	7
			Minimum	4	4
			Maksimum	7	7
			Minstekapitalkravet (MCR)	7	7
			Solvensgrad	278 %	278 %

I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. For eiendeler som har en annen verdi i regnskapet legges derfor mer-/mindreverdiene til. For KLPs forsikringsforpliktelser finnes det ikke observerbare markedsverdier. Disse beregnes derfor ved et beste estimat basert på aktuarielle forutsetninger. I tillegg kommer en risikomargin som skal reflektere en tredjeparts kapitalkostnader ved å overta disse forpliktelsene.

Kapitalgruppe 1 fremkommer av Solvens II-balansen, samt fondsobligasjonslånet. Kapitalgruppe 2 består av ansvarlige lån og ikke-innbetalt supplerende kapital. Finanstilsynet har godkjent at KLPs vedtektsfestede etterinnkallingsrett kan regnes med som supplerende kapital med et beløp tilsvarende 2,5% av foretakets premiereserve. Kapital som kan medregnes i kapitalgruppe 2 er begrenset oppad til 50% av kapitalkravet.

Uten bruk av midlertidig fradrag i forsikringstekniske avsetninger er foretakets solvensgrad 278% som er godt over foretakets mål om minst 150%. Med det midlertidige fradraget er solvensgraden 354%.

	31.12.2020	31.12.2019
Solvensgrad	278 %	278 %

NOTE 11 Leieavtaler

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
BRUKSRETTEIENDELER	Eiendom	
Inngående balanse 01.01.	204	305
Tilgang	981	0
Avskrivninger	-104	-101
Utgående balanse	1 081	204

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
LEIEFORPLIKTELSE	Eiendom	
Inngående balanse 01.01.	210	305
Tilgang	981	0
Avdrag	-92	-96
Utgående balanse	1 099	210

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4.kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
	Eiendom			
Rentekostnader leieforpliktelser	7	2	17	8

NOTE 12 Pensjonsforpliktelser

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Balanseført netto forpliktelse 01.01.	508	565
Resultatført pensjonskostnad	95	105
Resultatført finanskostnad	15	18
Aktuarielle gevinster og tap	49	-89
Innbetalt premie/tilskudd	-71	-92
Balanseført netto forpliktelse 31.12.	594	508

FORUTSETNINGER	31.12.2020	31.12.2019
Diskonteringsrente	1,70 %	2,30 %
Lønnsvekst	2,25 %	2,25 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	2,00 %	2,00 %
Pensjonsregulering	1,24 %	1,24 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %
Finansskatt	5,00 %	5,00 %

Effekten av endringer i forutsetningene er en økning av forpliktelsen med 49 millioner kroner per 31.12.2020. Endringen er ført under regnskapslinjen "Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger".

NOTE 13 Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen

MILLIONER KRONER	4. kvartal 2020	4. kvartal 2019	01.01.2020 -31.12.2020	01.01.2019 -31.12.2019
Rentekostnader ansvarlig lån	31	63	212	248
Underkurs ansvarlig lån	0	1	343	6
Rentekostnader fondsobligasjonslån	15	16	67	64
Øvrige kostnader knyttet til selskapsporteføljen	41	16	91	56
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	86	96	712	374

NOTE 14 Salg av datterforetak

Kommunal Landspensjonskasse gjensidige forsikringsselskap (KLP) har solgt alle aksjene i det heleide datterforetaket KLP Bedriftspensjon AS. Salget ble gjennomført i 3. kvartal, men med regnskapsmessig virkning fra og med 1. april 2020.

Det solgte datterforetaket tilbyr innskudds- og foretaks-pensjon, inkludert forvaltning av pensjonskapitalbevis og fripoliser, til bedrifter i privat og offentlig sektor. Foretaket ble etablert i 2006, og har hatt kontor i Oslo med 9 ansatte. KLP Bedriftspensjon AS hadde per 31.03.2020 3 091 bedriftskunder innenfor innskudds- og foretaks-pensjon, som samlet omfattet 69 232 aktive medlemmer og eiere av pensjonskapitalbevis og

fripoliser. Samlet forvaltningskapital var på 6 984 millioner kroner, hvorav forsikringsforpliktelser utgjorde 6 372 millioner kroner. Resultat før skatt per 31.03.2020 utgjorde minus 13,7 millioner kroner.

Bokført verdi av aksjene i det solgte datterforetaket var 573 millioner kroner per 31.03.2020. Det er i resultatet til KLP per 31.12.2020 innregnet et tap i forbindelse med salget på 183,4 millioner kroner. Dette inngår i regnskapslinjen «Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen». Tapet er beregnet utfra virkelig verdi av aksjene fratrukket estimerte salgsutgifter.

NOTE 15 Premiereserve

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Premiereserve mv. 01.01.2020	459 343	431 153
Netto frigjorte reserver som følge av endringer i offentlig tjenestepensjon 1. januar 2020	-22 081	0
Andre endringer	18 856	28 189
Premiereserve mv. 31.12.2020	456 118	459 343

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Pensjonskapital mv. 01.01.2020	2 064	1 941
Netto frigjorte reserver som følge av endringer i offentlig tjenestepensjon 1. januar 2020	-63	0
Andre endringer ¹	-586	123
Pensjonskapital mv. 31.12.2020	1 415	2 064

¹ Andre endringer i 2020 er negativ grunnet flytting fra investeringsvalgporteføljen til kollektivporteføljen.

HOVEDKONTOR

Besøksadresse:

Dronning Eufemias gate 10, Oslo

Sentralbord: 55 54 85 00

REGIONSKONTOR

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7, Bergen

Kundesenter: 55 54 85 00

ALL POST SENDES TIL

Kommunal Landspensjonskasse,

Pb. 400 Sentrum, 0103 Oslo

Elektroniske henvendelser:

klp.no/kontakt

www.klp.no

Organisasjonsnr.: 938 708 606